

A. Rihters

PSKP

XXII

KONGRESU

SAGAI DOT

A. RIHTERS

PSKP XXII KONGRESU SAGAI DOT

PADOMJU SAIMNIECĪBAS «BURTNIEKI»
SASNIEGUMI

*b. Kindzalicu A.
autors
8.7.61.*

LATVIJAS VALSTS IZDEVNIECĪBA

RĪGĀ 1961

333S30
Ri513

А. Рихтер
НАВСТРЕЧУ XXII СЪЕЗДУ КПСС

Латгосиздат 1961 г.

На латышском языке

Ievads

Ar milzīgu sajūsmu un prieku padomju saimniecības «Burtnieki» kolektīvs uzņēma publicēto PSKP Programas projektu. Tas parāda ceļu uz vispusīgi attīstītas un augsti produktīvas lauksaimniecības izveidošanu, uz visu zemkopības un lōpkopības nozaru augšupeju, uz lauku ražības un lopu produktivitātes celšanu. Ievērojamai kapitālieguldījumu palielināšanai lauksaimniecībā, jaunās tehnikas, ķīmisko līdzekļu, lauksaimniecības zinātnes sasniegumu plašai ieviešanai, lauku darblaužu materiālās ieinteresētības pastāvīgai nostiprināšanai — tam visam reāli jānodrošina lauksaimniecības augšupeja. Tās bruto produkcija 10 gados pieaugs aptuveni 2,5 reizes un 20 gados — 3,5 reizes.

Visa padomju tauta, visi Padomju Latvijas darblaudis, arī mūsu saimniecības kolektīvi netaupīs spēkus, lai šos uzdevumus izpildītu un pārsniegtu.

Padomju saimniecība «Burtnieki» pēdējos gados ir strauji attīstījusies un kāpinājusi ražošanu, ierindojoties Valmieras rajona un arī mūsu republikas labāko saimniecību skaitā. Vēsturisko PSKP CK janvāra plēnuma lēmumu vadīts, padomju saimniecības kolektīvi pārkārtoja savu darbu tā, lai jau 1961. gadā liktu pamatus ražošanas straujai kāpināšanai nākošajos gados. Sējumu struktūras maiņa pavēra iespēju strauji paplašināt graudaugu, kukurūzas, cukurbiešu un daudzgadīgo zāļu sējumu platības. Uzsākti plaši melioratīvie darbi, tiek apgūtas aizlaistās un jaunās zemes, kultivētas dabiskās pļavas. Saimniecības speciālisti nopietnu uz-

manību veltī visu lauksaimniecības darbu kompleksai mehanizācijai.

Padomju saimniecības darbinieki čakli strādā, lai izpildītu 1961. gadā uzņemtās sociālistiskās saistības. Un saistības nav mazas. Mēs esam apņēmušies uz katriem 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes ražot 700 cnt piena, 105 cnt gaļas, uz katriem 100 ha aramzemes — 88 cnt cūkgaļas, izslaukt no katras govys 3510 kg piena, pavairojot lopu skaitu, lai uz katriem 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes būtu 46 liellopi, tajā skaitā 21 govys, panākt, lai dzīvsvara pieaugums diennaktī nobarojamām cūkām nebūtu mazāks par 450 g, līdz 6 mēnešiem veciem teļiem — 600 g un par 6 mēnešiem vecākiem teļiem — 500 g. Saimniecības laukkopēji apņēmušies 825 ha platībā iegūt 20 cnt/ha graudu, 105 ha platībā — 165 cnt/ha kartupeļu, 60 ha platībā — 200 cnt/ha cukurbiešu sakņu, 240 ha platībā — 400 cnt/ha kukurūzas zaļās masas, pārreķinot skābbarībā; sagatavot ne mazāk kā 7400 tonnu skābbarības, 2260 tonnu sienu, 632 ha platībā iegūt ne mazāk kā 31 cnt/ha daudzgadīgo zāļu sienu, katrai govij iekārtot 0,5 ha kultivēto ganību un izvest uz katra hektāra aramzemes vismaz 10 tonnas organisko mēslu.

Padomju saimniecības labākie cilvēki uzņēmušies vēl augstākas saistības. Tā, piemēram, slaucēja Velta Penka apņēmusies šīnī gadā izslaukt no savas grupas govīm ne mazāk kā 4190 kg piena, Zoja Petunova — 4150 kg, Brigita Kolite — 4050 kg, bet Aīda Šverna — 4000 kg piena. Brigadieres Dominikas Skrūzmanes vadītā lopkopēju brigāde, kuras kopšanā ir 180 govys, apņēmusies izslaukt ne mazāk kā 3700 kg piena no katras govys.

Sociālistiskās saistības, ko padomju saimniecības kolektīvs uzņēmis, pamatojoties uz sasniegto, parāda pašreizējo saimniecības līmeni un iespējas 1961. gadā. Saistību skaitļi rāda, ka lauksaimnieciskā ražošana padomju saimniecībā ir kļuvusi samērā intensīva. Lai lasītāju iepazīstinātu ar to, kā gūti šie panākumi, turpmāk īsumā apskatīta padomju saimniecības «Burtnieki» attīstības gaita. Tas lasītājam sniegs skaidrāku priekšstatu par tiem organizatoriskajiem pasākumiem, zināt-

nes atziņām un pirmrindnieku pieredzi, ko saimniecībā ievieš darba uzlabošanai un lauksaimniecības produkcijas ražošanas kāpināšanai.

Saimniecības izveidošanās un nostiprināšanās

Padomju saimniecība «Burtnieki» atrodas Valmieras rajonā, Burtnieku ezera dienvidu krastā. Saimniecība nodibināta 1941. gada februārī. Sākumā tā bija neliela. Zemes kopplatība sasniedza tikai 548 ha. Vēlāk saimniecībai pievienoja «Vecnauzēnus» — viensētu grupu ar 106 ha zemes.

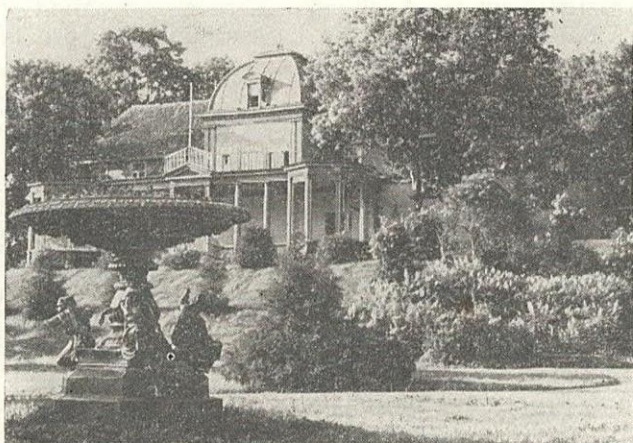
Pirmais padomju saimniecības «Burtnieki» pastāvēšanas laiks bija ļoti īss — tikai 4 mēneši. Jau 1941. gada 4. jūlijā saimniecības zemi mīdīja hitleriešu karapūļi un padomju saimniecība bija likvidēta.

Padomju Armija 1944. gada oktobra sākumā atbrīvoja Ziemeļvidzemi no vācu okupantiem. Padomju darbaļaudis bez kavēšanās ķērās pie kara postījumu likvidēšanas un savas dzīves jauncelmsmes organizēšanas. Jau 1944. gada 9. oktobrī padomju saimniecības «Burtnieki» darbība atjaunojās.

Plānveidīgu saimniecisko darbību saimniecība uzsāka ar 1945. gadu. Toreizējā saimniecības zemes kopplatība bija 1124 ha. Lauksaimnieciski izmantojamās zemes bija 1013 ha, bet aramzemes — tikai 324 ha, jo vācu okupācijas laikā lielas lauksaimnieciski izmantojamās zemes platības bija palikušas neapstrādātas. Atkāpjoties vācieši bija nodedzinājuši bijušo lauksaimniecības skolas ēku — Burtnieku pili. Lauksaimniecības inventārs bija izvazāts un lopi izklīdināti.

Padomju saimniecībā 1945. gada sākumā bija tikai 73 govyslopi, tajā skaitā 63 slaucamās govys jeb 7,3 govyslopi uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes. Bez tam saimniecībā bija 8 zirgi, viena sivēnmāte, viens kuilis un 14 dējējvistas. No šāda mazumiņa sākās lielais saimniecības attīstības ceļš.

Pateicoties valsts kredītiem un cita veida palīdzībai, viena gada laikā govyslopu skaits saimniecībā pieauga vairāk nekā trīskārt un divkārtējās slaucamo govju skaits. 1946. gada sākumā uz 100 ha lauksaimnieciski

1. att. Burtnieku parks un kantora ēka

izmantojamās zemes jau bija 25,3 govslopi, tajā skaitā 13,4 slaucamās govīs. Saimniecībā bija jau 12 sivēnmātes un 2 vaislas kuļi.

No govīs 1945. gadā izslauca 2082 kg piena.

Mehanizācijas līmenis jaunajā saimniecībā kā laukopībā, tā arī lopkopībā bija zems. Tāpēc saimniecībai bija lielas grūtības ar atmatu apgūšanu, lauku apstrādāšanu un ražas novākšanu utt.

Tomēr saimniecības darbība jau pirmajā gadā bija devusi pozitīvus rezultātus. Pirmais darbības gads noslēdzās ar 3,26 tūkstošu rubļu* lielu peļņu, tā vēlreiz parādot, kādas priekšrocības ir sociālistiskajam saimniekošanas veidam lauksaimniecībā.

Padomju saimniecības «Burtnieki» pastāvēšanas laikā tās teritorija ir mainījusies vairākkārt. Pēdējā laikā lielākas teritoriālās izmaiņas bija 1955. un 1958. gadā.

1955. gada rudenī padomju saimniecībai «Burtnieki» pievienojās divi robežojošie kolhozi. Saimniecībai tad bija 6 nodaļas ar vislielāko zemes kopplatību visā saimniecības pastāvēšanas laikā — 11 245 ha.

* Visi naudas aprēķini brošūrā sniegti cenu mērogā, kāds pastāv kopš 1961. gada 1. janvāra.

Daudzās teritoriālās izmaiņas un aizlaistu, lielu mazauglīgas zemes platību pievienošana saimniecībai, tālu un atsevišķi esošās saimniecības nodaļas ļoti apgrūtināja sekmīgu saimniecības vadīšanu un darbu organizāciju. Lopkopības vajadzībām nepieciešamo spēkbarību saimniecība iepirka galvenokārt no valsts.

Sakarā ar zemajām graudaugu ražām maz bija salmu pakaišiem, līdz ar to maz bija kūtsmēsli, bet visa tā rezultātā — maza lauku ražība.

Saimniecībā nebija pienācīgi izveidoti kultivēto ganību ar aploku sistēmām un attiecīgu kopšanu.

1957. gadā jaunā saimniecības vadība un speciālisti saimniecības darba uzlabošanai un atpalcības likvidēšanai nekavējoties uzsāka šādus organizatoriskus un praktiskus pasākumus.

1. Ierosināja normalizēt saimniecības teritoriju, nododot tālās, tās darbību apgrūtināšās nodaļas citām organizācijām un izveidojot saimniecību vienā kompaktā zemes masīvā. 1958. gadā to arī izdarīja.

Padomju saimniecībā «Burtnieki» palika tikai 3 nodaļas: centra jeb Burtnieku nodaļa un abas jaunās nodaļas — bijušie kolhozi «Zvaigzne» un «Cīņa». Saimniecības kopplatība bija 7952 ha, bet aramzemes — 2405 ha.

Kaut gan samazinājās saimniecības kopējā platība un līdz ar to arī graudaugu sējumu platības, tomēr saimniecības ražoto graudu kopējais daudzums strauji palielinājās. Tas redzams no datiem, kas sakopoti 1. tabulā.

1. tabula

Gads	Aramzemes kopplatība (ha)	Graudaugu sējumu platība (ha)	Raža (cnt/ha)	Graudu kopraža (cnt)
1956	3437	985	7,1	6372
1957	3414	1088	8,1	8771
1958	2405*	735	12,3	9066
1959	2430	540	20,2	10904
1960	2430	539	18,8**	10150

* 1958. gadā samazinājās saimniecības kopplatība.

** Sakarā ar nelabvēlīgiem laika apstākļiem bija lieli zudumi ražas novākšanas laikā.

2. Katru gadu ar mašīnu un meliorācijas stacijas palīdzību, maksimāli izmantojot esošās iespējas, nosusināja pārāk mitrās platības.

3. Lauku mēslošanas uzlabošanai nekavējoties organizēja pakaišu un mēslošanas kūdras ieguvi lielākos daudzumos.

4. Iekārtoja kultivētās ganības ar aploku sistēmām, nodrošinot ganību pareizu mēslošanu, kopšanu un apgānīšanu.

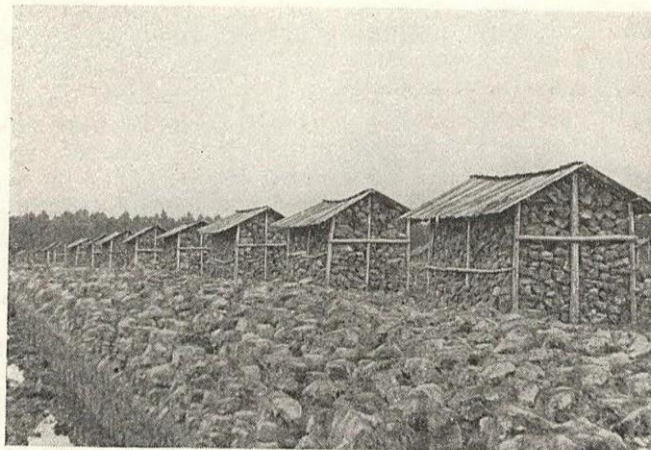
Organisko mēsļu straujas pavairošanas nozīme zemes auglības celšanā un lopbarības bāzes nostiprināšanā

Ar 1957. gada otro pusi saimniecībā sāka ražot pakaišu kūdras. Daudzi kolektīva locekļi toreiz vēl neizprata šā darba lielo nozīmi un uzskatīja to par veltīgu naudas šķiešanu, «zemes» vadāšanu un «dubļu» radīšanu kūti.

Pakaišu kūdras sagatavošanas darbā kā brigadieris pie mums sāka strādāt Kārlis Krauklis — liels pakaišu kūdras ieguves darba entuziasts un meistars.

Brigadiera K. Kraukļa vadībā sāka strādāt kūdras sagatavotāju brigāde, un Mēķenu purvā iezīmējās pirmie karjeri un parādījās šķūniši (nojumes) sausās pakaišu kūdras uzglabāšanai.

Pirmajā gadā paguva sagatavot tikai pāris tūkstošu kubikmetru pakaišu kūdras, ko varēja izlietot 1957./58. gada ziemas mēnešos. Lieliskā sūnu kūdra ātri iepatīkās visiem lopkopējiem, kūtis strauji izmainījās un uzlabojās higiēniskie apstākļi. Nelaipe bija tikai tā, ka šīs pakaišu kūdras toreiz nebija pietiekami daudz. Tomēr, izlietojot pakaišiem arī šo nelielo kūdras daudzumu un nedaudz lietojot kūdras kompostu, 1958. gadā jau krietni palielinājās uz lauka izvesto organisko mēsļu daudzums. Rudenī graudaugu ražas saimniecībā bija manāmi lielākas nekā iepriekšējos gados. Tas pamudināja vēl vairāk izvērst pakaišu kūdras ražošanu. Mēķenu purvā saradās vairāk nekā 100 šķūnišus, kuri visi bija piepildīti ar sausu sūnu kūdru. Purvā kūdru raka apmēram 40 cilvēki. Sagatavotās pakaišu kūdras daudzums sasniedza jau 10 000 kubikmetru gadā. 1958.

2. att. Pakaišu kūdras šķūniši purvā

gadā izraka un novietoja uz karjeru malām vēl tikpat daudz kūdras 1959. gada vajadzībām, lai pavasarī tā ātri izžūtu un to varētu novietot šķūnišos. No tā laika mūsu kūdras racēji gatavo pakaišu kūdru vienmēr gadam uz priekšu. Tāpēc nekādi klimatiskie apstākļi nevar vairs izjaukt pakaišu sagatavošanas darbu.

Pēdējos gados tiek sagatavots jau 20 000—22 000 kubikmetru pakaišu kūdras gadā, bet pat šie skaitļi ir kļuvuši par maziem, lai tik lielā saimniecībā visas kūtis bagātīgi apgādātu ar pakaišiem. Tāpēc jau uzsākts apgūt otru — Ķoniņu purvu. Ķoniņu purvā pakaišu kūdru iegūs 30 ha platībā. Līdz ar to pakaišu kūdras saimniecībai pietiks ilgus gadus.

Tagad katrai govij sagatavo apmēram 15 kubikmetru pakaišu kūdras gadā. Izlietojot pakaišiem apmēram 20 000 kubikmetru kūdras gadā, iegūts vismaz 15 000 tonnu labu organisko mēsļu. Izmantojot arī kūdras kompostus un vīrcu, padomju saimniecības lauki un ganības varēja saņemt arvien vairāk organisko mēsļu. Šā lielā darba rezultātā triju gadu laikā kļuva iespējams kāpināt graudaugu ražas visā sējumu platībā no 8,1 līdz 20,2 cnt/ha un šādu ražību arī nostiprināt.

3. att. Pakaišu kūdras sagatavotāju
brigādes brigadieris K. Krauklis rok
kūdru

Var jautāt, vai no 1957. gada līdz 1959. gadam saimniecība nav ar katru gadu saņēmusi vairāk minerālmēsļu un ražu pieaugums varbūt saistāms ar minerālmēsļu iedarbību. Te jāatbild, ka visus šos gadus padomju saimniecība «Burtņieki» ir iepirkusi minerālmēsļus, rēķinot vidēji 3,5—4 cnt uz katru aramzemes hektāru gadā. Tātad katru gadu lietoto minerālmēsļu daudzums uz 1 ha aramzemes ir bijis gandrīz vienāds, bet lielo ražas pieaugumu ir devusi organisko mēsļu devu palielināšana.

Pakaišu kūdru rok pagaidām ar rokām pēc noteiktas plānveidīgas sistēmas kūdras karjeru virziena un savstarpējā atstatuma ziņā. Izrakto karjeru dziļums ir

1—1,2 metri. Pakaišu kūdru rok ar īpašu šim nolūkam piemērotu lāpstu. Izraktos kūdras ķieģeļus (20×20×50 cm) žāvēšanai sakrauj uz karjera malām tā saucamajos zaķīšos. Lai veicinātu kūdras ātrāku izžušanu, tos pārkrauj tā saucamajos riņķīšos. Pārkraušanu veic vienmēr kūdras šķūnīša (nojumes) virzienā. Līdz ar to izkaltusi kūdra darba perioda beigās ir turpat pie paša šķūnīša un viegli un ātri ievietojama šķūnītī. Pirms iekraušanas šķūnītī 1 m³ kūdras sver apmēram 250—350 kg. Jūnijā un jūlijā kūdru iekrauj šķūnīšos. Tur kūdra turpina žūt, un tās 1 m³ svars samazinās līdz 120—140 kg.

Lai kūdra nebūtu tālu jānes, Mēķenu purvā uzcelto šķūnīšu tilpums ir 25 m³. Ķoniņu purvā ceļ nedaudz savādākus šķūnīšus, kuros var sakraut 50 m³ kūdras. Jānes ir tikai pāris metru tālāk, bet šķūnīšu celtniecības izdevumi līdz ar to samazinās par vienu trešo daļu. Mazāko šķūnīšu izbūve izmaksā 8—10 rubļ., bet lielāko — 12—14 rubļi. Šķūnīšus var izmantot 10—12 gadus un pat ilgāk.

Izžuvušo kūdru plucina pie purva iekārtotā plucinātavā. Tajā uzstādīts par plucinātāju pārbūvēts kuļmašīnas kuļtrumulis, kas kūdru sasmalcina un iesviež pašiekrāvējā šķūnī.

Pašiekrāvējs šķūnis iekārtots, izmantojot nelielu uzkalniņu un atbalstot šķūni uz pāļiem, lai zem tā grīdas varētu pabraukt kravas automašīna. Sasmalcinātās pakaišu kūdras vešanai saimniecībā ir viena pašizgāzēja kravas automašīna ar 18—20 kubikmetru liela tilpuma kravas kastī. Zem pašiekrāvēja šķūņa pabrauc minētā automašīna. Pa šķūņa grīdā iekārtotām, viegli atveramām lūkām bez roku darba sasmalcinātā kūdra sabirst automašīnas kravas kastē. Pie lopu novietnēm ir izbūvētas nojumes sauso kūdras pakaišu uzglabāšanai.

Mūsu republikas klimatiskos apstākļos, kur tik bieži list lietus, bez šķūnīšiem izžuvušās kūdras glabāšanai nav iespējams iegūt labu, sausu pakaišu kūdru. Sausā 1959. gada vasara atstāja maldinošu ietekmi uz vienu otru darbinieku, un tad arī radās doma, ka šādi šķūnīši nav vajadzīgi. Padomju saimniecībā «Burtņieki», kur kūdras ieguvei izlieto vairāk nekā 20 000 rubļu gadā,

nevar riskēt kaut vienu gadu palikt bez lieliskajiem kūdras pakaišiem.

Viens kubikmetrs gaissausas kūdras saimniecībai vidēji izmaksā 11,3 kapeikas. Šī summa sastāv no šādām atsevišķām izmaksām:

kūdras rakšana, pārkraušana, žāvēšana un iekraušana šķūnīti	7 kap.
pievešana plucinātavai, saplucināšana	1,7 kap.
sasmalcinātās kūdras transports	1,2 kap.
šķūnīšu remonts un amortizācija	1,4 kap.

Runājot par pakaišu kūdru, nevar nepieminēt tās augstvērtīgās higiēniskās īpašības kūts mikroklimata uzlabošanā. Kūts gaisa īpašības ir svarīgs lopu veselības stāvokļa noteicējs faktors. Vēl vienmēr neatrisinātais ventilācijas jautājums lopu kūtīs nodara lielus zaudējumus mūsu lopkopībai.

Viens no lielākajiem ļaunumiem ir pārmērīgais mitrums kūtī. Ilgāku laiku uzturoties mitrā telpā, dzīvniekiem stipri samazinās organisma izturība, rodas elpošanas un gremošanas orgānu slimības, tesmeņa iekaisumi utt. Mitrums sekmē patogēno sēnišu, mikroorganismu un parazītu attīstību, veicina ādas un citu lipīgo slimību, piemēram, tuberkulozes u. c. izplatīšanos. Dzīvniekiem ar laiku parādās mazasinība, vielu maiņas traucējumi un samazinās produktivitāte. Mitrās kūtīs parasti uzkrājas nevēlamas gāzes. Amonjaks un citas gāzes uzskatāmas par galvenajiem faktoriem, kas sekmē plaušu un citu slimību rašanos, pazemina sarkano asins ķermenīšu spēju uzņemt skābekli. Lopu mītņu būvniecībā nereti lieto tādus būvmateriālus, kas stipri samazina vai pat izslēdz ēkas dabisko «elpošanu» — ventilāciju. Ja nu saimniecībā pie tam nesagādā pietiekami daudz labu pakaišu, tad lopkopība var nonākt kritiskā stāvoklī. To šīs brošūras autors vairākkārt novērojis savā ilggadējā veterinārārsta darbā.

Arī padomju saimniecībā «Burtnieki» telpu higiēnas ziņā vēl nesen bija neapmierinošs stāvoklis. Tas radikāli izmainījās, kad sāka lietot pakaišu kūdru.

Bagātīgi lietojot pakaišu kūdru, dažās dienās kūtis kļuva sausas, izzuda asā gāzu smaka. Vircas akas izzūka. Kūtis, kur agrāk pret griestiem cēlās tvaiki, mitrums pazuda. Dzīvnieku labsajūtas radikāla uzlabošanās bija acīm redzama. Dzīvnieku āda un spalva kļuva tīra, darba patēriņš lopu tīrīšanai daudzkārt samazinājās. Stipri uzlabojās arī lopkopēju darba apstākļi. Grīdu dēļi kļuva sausi, un to kalpošanas ilgums palielinājās.

Vairākkārt palielinājās organisko mēsļu krājumi, pie tam tās vairs nebija izžuvušu mēsļu pikas, bet gan augstvērtīgi kūtsmēsli, kas ir augstu ražu pamats laukopībā.

Kūdra ir viens no labākajiem pakaišu materiāliem. Tā ir mīksta, elastīga, ar lieliskām siltuma izolācijas spējām. Kūdra var uzsūkt šķidrumu 2000—2400% apmērā no sava svara, kamēr salmi uzsūc tikai 240—250 procentus. Kūdra uzsūc 4—5 reizes vairāk amonjaka nekā citi pakaiši un radikāli uzlabo kūts gaisa sastāvu. Kūdrai piemīt arī dezinficējošas īpašības.

Lai saistītu visu urīna sadalīšanās procesā radušos slāpekli, govij nepieciešams 3—5 kg pakaišu kūdras dienā. Ja to pašu gribētu panākt ar salmiem, tad govij vajadzētu apmēram 45 kg, bet zirgam — 35 kg salmu dienā.

Kūdras pakaiši pilnīgāk nekā visi citi pakaišu materiāli saglabā kūtsmēsli un vircas gaistošās vielas. Pēc zinātnieku pētījumiem, ar salmiem kaisītās kūtīs pirmo 24 stundu laikā iet zudumā 10% slāpekļa daudzuma, ar kūdru kaisītā — 0,7%. Kūtsmēsli krātuvē pēc 3,5 mēnešu ilgas glabāšanas salmu kūtsmēsli zaudē 20% no kopējā un 51,3% no amonjaka slāpekļa, bet kūdras kūtsmēsli — attiecīgi 7,4 un 4,7 procentus.

Kūdras kūtsmēsli labāk uzlabo augsnes struktūru, dod ievērojami lielāku ražas pieaugumu, un to iedarbība ilgst 3—4 gadus.

Kūtsmēsli, ko saražo viena govys, ja kaisīšanai izlietots 10 m³ kūdras pakaišu, var dot 4—5 cnt/ha lielu graudu ražas pieaugumu. Šis graudu ražas pieaugums ir pietiekams vienas govys spēkbarības gada patēriņam, kā arī vienas bekoncūkas nobarošanai, sākot ar 4 mēnešu vecumu.

Kūtsmēslu vērtīgumu, kā tas saimniecībā praktiskajā darbā pierādījis, ļoti uzlabo salmu piejaukums pakaišos, jo pa salmiem dziļākos kūdras kūtsmēslu slāņos iekļūst gaiss un mikroorganismu darbība kūtsmēslus kļūst daudzārt labāka.

Padomju saimniecībā «Burtņieki», kā jau iepriekš minēts, ražo samērā daudz kūdras pakaišu. Tomēr ne vienu vien reizi izjūtams pakaišu trūkums. Decembrī, janvārī, februārī un martā lopu kūtišs pakaišu ir bagātīgi un visi priecājas par labo stāvokli, bet aprīlī un maijā parasti šo pakaišu vēl pietrūkst. Tāpēc pakaišu kūdras ražotāji — K. Krauklis, V. Papatde, A. Kalniņš, Kazāks un citi — apņēmušies saražot ne mazāk kā 23 000 kubikmetru kūdras pakaišu lietošanai nākamajā ziemā un vasarā.

Ja pakaišu kūdras ieguvu izdotos mehanizēt, tad padomju saimniecībā «Burtņieki», pat nepalielinot lopu skaitu, varētu gadā izlietot kaisīšanai 30 000—40 000 kubikmetru pakaišu kūdras, ar to radot īstu organisko mēslu bagātību, un nevajadzētu nodarboties ar tādu darbietilpīgu, kaut arī mehanizētu darbu kā kūdras komposta gatavošana. Tomēr pagaidām, kamēr kūtsmēslu vēl nepietiek, saimniecībā katru gadu gatavo kūdras kompostu, kas kā mēslojums ir devis labus rezultātus.

Padomju saimniecības «Burtņieki» teritorijā vairākās vietās sastopama labi sadalījusies un vāji skāba zāļu kūdra. Pirms komposta kūdras rakšanas attiecīgo purva platību nosusina, ar saimniecības ekskavatora palīdzību izrokot vajadzīgos grāvjus.

Kompostēšanai paredzētās kūdras virsējam slānim uzber un izklieidē kūtsmēslus un minerālmēslus. Ekskavators, ejot atpakaļgaitā, rok kūdru un sajauc to ar kūtsmēsliem un minerālmēsliem.

Vienai tonnai kūdras dod apmēram 150 kg kūtsmēslu, 30—40 kg fosforitmiltu vai 20—25 kg superfosfāta un, gatavojot kompostu ar kāliju nabadzīgu augšņu vai kartupeļu mēslošanai, arī 10—15 kg kālija sāls.

Lai neitralizētu kompostējamās kūdras skābumu, kas kavē nitrifikācijas un amonifikācijas procesus, lieto fosforitmiltus, jo izmantojamu saldūdens kaļķu atradņu

padomju saimniecības teritorijā nav. Kompostējamās kūdras stirpas bagātīgi piesūcina ar vircu. Sajā nolūkā uz ekskavatora izraktās kūdras stirpas virsmas izveido platu padziļinājumu — it kā lielu, platu vagu, kur ar vircas vedamo mašīnu palīdzību uzlej vircu.

Kūdru kompostēšanai parasti rok agri pavasarī — aprīļa sākumā un tālāk rikojas, kā jau iepriekš minēts. Sagatavoto kompostu vasaras vidū ar ekskavatoru vismaz vienu reizi vēl pārrok. Svarīgi, lai kūdras komposta stirpa stāvētu vismaz 9 mēnešus un šajā periodā ietilptu vasara, jo tikai vasaras periodā, t. i., piemērotā siltumā, kompostējamā kūdrā labi norisinās attiecīgie bioloģiskie procesi. Tad kūdras komposts beigās iegūst graudainu, irdenu struktūru un ir ļoti labi izsējams ar kūtsmēslu klievējamām mašīnām. Viena tonna iepriekš minētā veidā sagatavota komposta saimniecībai izmaksā vidēji 82 kapeikas.

Sevišķi labi šādu kūdras kompostu lietot ganību mēslošanai, bet labus rezultātus tā dod, mēslojot lauka kultūras. Tā, piemēram, 1958. gadā kartupeļu raža saimniecībā bija tikai 94 cnt/ha, bet 1959. gadā kartupeļu laukus 100 ha platībā nomēsloja ar kūdras kompostu, dodot apmēram 20 t/ha komposta, un ieguva caurmērā 158 cnt kartupeļu bumbuļu no hektāra.

Padomju saimniecībā «Burtņieki» ik gadus sagatavo 5000—8000 tonnu kūdras komposta.

Ziemā, kad kūtišs bagātīgi lieto kūdras pakaišus, vircas akās vircas gandrīz nav. Ja virca tomēr uzkrājas, tad to uzlej uz mēslu krautuvēs esošajiem kūdras kūtsmēsliem. Tas vēl vairāk uzlabo šo kūtsmēslu vērtīgumu.

Lopu kūtišs, it sevišķi govju un cūku kūtišs vircas notekās vienmēr iekaisa pakaišu kūdru. Šī vircas notekās iekaisītā pakaišu kūdra lieliski uzsūc visu vircu. Parasti kūtišs, kur to nedara, redzamas ar vircu piepildītas vircas notekas, no kurām atdalās kodīgas gāzes un mitrums. Tiklīdz vircas notekās iekaisa kūdru, tas viss pazūd. Kūtišs telpa kļūst sausa, gaiss daudzārt tīrāks, pazūd, piemēram, kodīgā cūku kūtišs smaka.

Kad sniega sega nokususi, vasarās un rudenos, it sevišķi lietainā laikā, vircu izved un izlaista (pēc vaja-

dzības arī atšķaida 1:1 ar ūdeni) uz ganībām, zālājiem, tīrumiem kukurūzai, kartupeļiem utt.

Padomju saimniecībā nav speciāli izbūvētu mēslu krātuvju, taču bez tām var pilnīgi iztikt, ja kūtsmēslu izkraušanas vietās noklāj apmēram pusmetru biezu pakaišu kūdras kārtu un uz šīs kūdras kārtas krauj kūtsmēslus. Laiku pa laikam kūtsmēslu kaudzi pārkaisa ar kūdru.

Šādā veidā uz lauka sakrautiem kūtsmēsliem viracas notecēšana ir niecīga, jo visu to uzsūc kūdras paklājs. Ļoti niecīgi ir arī slāpekļa zudumi.

Kūdras pakaišu ražošanas palielināšana bija tā svira, ar kuras palīdzību kļuva iespējams straujā tempā likvidēt lauka kultūru zemo ražību, uzlabot lopbarības bāzi un līdz ar to pavairot saimniecības lopu skaitu, kā arī kāpināt lopkopības produkciju uz katriem 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes.

Padomju saimniecības «Burtnieki» pieredze rāda, ka ikviena saimniecība pāris gados var stipri palielināt lauka kultūru ražas, uzlabojot lauku mēslošanu un ievērojot agrotehniskās prasības.

Ja visi kolhozi un padomju saimniecības izmantotu šo ātro lauku auglības kāpināšanas iespēju, tad drīz vien Latvijas PSR vairs nebūtu nevienas saimniecības, kur graudaugu vidējās ražas būtu zemākas par 16—18 centneriem no hektāra.

Burtnieku ļaudis apņēmušies uz priekšu vēl vairāk uzlabot darbu organisko mēslu pavairošanā, it sevišķi panākot labāku kārtību kūtsmēslu uzglabāšanā pie kūtīm.

Kūtsmēslu un kūdras komposta lielo krājumu izvešanai sākumā bija domāts organizēt vienu mehanizētu brigādi ar pāris iekrāvējiem PS-0,4 vai PUB-1, 5—6 automašīnām vai traktoriem un 6 kūtsmēslu izkliešanas mašīnām. Tomēr praksē pierādījās, ka 8053 ha lielā saimniecībā tas nav pareizi. Darbus varēja labāk organizēt un savlaicīgāk izvest kūtsmēslus no daudzajām lopu novietnēm tad, ja katrā saimniecības nodaļā noorganizēja kūtsmēslu izvešanas mehanizētu posmu. Šajā posmā bija viens iekrāvējs, 3 automašīnas vai traktori ar traktorvilkmes ragavām (sniega apstākļos) vai ratiem

un 2 kūtsmēslu izkliešanas mašīnām, kā arī buldozers pēc vajadzības.

Burtniekos ļoti iepatīcies iekrāvējs PS-0,4. Par šo iekrāvēju tiešām jāpateicas mūsu izgudrotājiem un mašīnu būvētājiem. Organisko mēslu kraušanai šāds iekrāvējs ir ļoti vērtīgs ieguvums.

Kultivēto ganību ierikošana

Ar 1957. gadu padomju saimniecībā «Burtnieki» sāka ierīkot kultivētās ganības. Vispirms ar tām centās nodrošināt slaucamās govīs. Ja 1957. gadā saimniecībā uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes bija 15 slaucamās govīs, tad perspektīvie plāni paredzēja slaucamo govju skaita strauju palielināšanu, piemēram, 1961. gadā jābūt 21, bet 1965. gadā — jau 25 slaucamām govīm. Izvirzījās nepieciešamība uz iespējami mazākas zemes platības ganīt vairāk govju, teļu un pat zirgu, pie tam palielinot piena izslaukumus un dzīvsvāra pieaugumus. Šo jautājumu varēja atrisināt, tikai ierīkojot kultivētās ganības, tās intensīvi mēslojot, kopjot un izmantojot.

Ganības iekārtoja galvenokārt uz vecu ilggadīgo zālāju platībām. Tas bija nepieciešams tāpēc, ka vajadzēja iegūt no vairāk nekā 700 govju ganāmpulka 3000—3500 kg lielu izslaukumu no govju gadā.

Turpmāk, kad būs nosusinātas pārāk mitrās platības, paredzēts kultivēt dabiskās pļavas un tur ierīkot ganības govīm. Pašreiz ar ganībām aizņemtās aramzemes platības tad atbrivosies graudaugiem un citām lauka kultūrām.

Mūsu kolektīvs nebija apmierināts ar tiem rezultātiem, kādus ieguva, lietojot pastāvīgās ganības «elektriskos ganus». Tāpēc, sākot ierīkot kultivētās ganības, tās sadalīja aploku sistēmās ar īpašiem ganu ceļiem, lai govīs no ganu ceļa varētu iekļūt ikvienā aplokā.

Aplokus ierīkoja nelielus — apmēram 1—3 ha platībā. Centra nodaļas govīm, kur novietnē ir 180 govju, ierīkoja 27 aplokus, katru 3 ha lielu. Pavasarī, uzsākot ganīšanu, lopus laiž aplokos, tiklīdz zāle sasniegusi 10—15 cm garumu un sāk cerot. Govīs tad gana katrā aplo-

kā pusi dienas, lai varētu ātri apganīt visus aplokus. Ja pavasara pirmajās dienās to nedara, tad zāle pēdējos aplokos jau pāraug, pārkoksnējas un pārtrauc augšanu, un visas ganību sezonas laikā iegūst mazāku zāles kopējās masas daudzumu. Nepieciešamības gadījumos aplokus arī applauj. Vēlāk — pēc pirmās straujās apganīšanas katrā aplokā govīs gana parasti vienu dienu. Pēc govīm aplokā ielaiž zirgus. Teļiem iekārto atsevišķus aplokus, jo, pēc akadēmiķa Skrjabina norādījuma, nedrīkst teļus ganīt uz tām ganībām, kur ir ganījušies pieaugušie lopi. Teļi tad var uzņemt no pieaugušo lopu mēsliem plaušu tārpu oļiņas un masveidīgi saslimt ar tā saucamo diktiokaulozi. 1956. gadā saimniecībā šīs slimības dēļ daži teļi pat nobeidzās, bet vairākus vajadzēja nokaut piespiedu kārtā. Kad iekārtoja teļiem atsevišķus aplokus, teļu saslimšana ar diktiokaulozi vairs nav novērota.

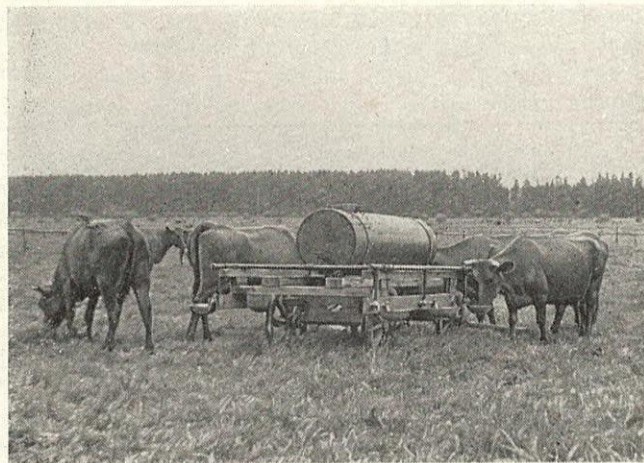
Pašreiz saimniecībā ir 490 ha kultivēto ganību. 221 ha no minētās platības ir iežogots 94 aplokos. Sakarā ar to, ka 1961. gada beigās būs jau 830 slaucamas govīs, jau šogad kultivēto ganību platību paplašinās līdz 500 ha. Nepārtraukti turpinās aploku ierīkošanu.

Liela uzmanība tiek veltīta ganību mēslošanai. Tā kā liela daļa kultivēto ganību ir ierīkota minerālaugsnēs, tad apmēram 3 vai 4 gados vienu reizi dod 20 t/ha organisko mēsli. Agros pavasaros un pēc apganīšanas ganības mēslo arī ar vircu, dodot apmēram 15 tonnas uz hektāra. Ja virca ir stipri koncentrēta, to atšķaida ar ūdeni (1:1). Vircu izlaista ar vircas vedamo automašīnu galvenokārt apmākušās vai lietainās dienās.

Katru gadu rudenos ganības visā platībā saņem 2,5 cnt/ha superfosfāta un 1,5 cnt/ha kālija hlorīda, bet pavasaros arī 1—2 cnt/ha slāpekļa minerālmēsli.

Svarīga nozīme ganību ražības uzturēšanā ir ganību kopšanai. Šis darbs sākas jau agrā pavasarī ar sniega ūdeņu novadīšanu, kurmjū rakumu nolīdzināšanu un ciņu likvidēšanu.

Pēc katra aploka noganīšanas applauj nenoēsto zāli, iepriekš izkļiedējot lopu mēslus. Šo darbu veic ganību kopeji. Attiecīgo uzmanību pievērš arī nezāļu apkarošanai kultivētajās ganībās.

4. att. Govīs kultivētās ganībās ar pārvietojamu automātiskās dzirdināšanas iekārtu

Kā rāda lauksaimniecības zinātnu kandidāta V. Tērauda pētījumi, ganības piesedzot ar salmiem, pelavām, kartupeļu lakstiem, kūdru u. c., zāles ražas palielinās par 12—15%. Šogad paredzēts lielākās platībās pielietot šo pasākumu. Kā segmateriālu un pie reizes arī mēslošanas līdzekli izmanto kūdras kompostu.

Kultivētās ganības padomju saimniecībā ir iekārtotas pa lielākai daļai netālu no kūtīm, tā ka govīs uz slaukšanu var atgriezties kūtī. Līdz ar to nevajag iekārtot slaukšanu tieši ganībās.

Aploku skaitu saimniecībā ierīko ar tādu aprēķinu, lai govīs aplokā atgrieztos tikai pēc 3—3,5 nedēļām. Šajā laikā var labi paveikt aploka kopšanas un mēslošanas darbus un ataudzēt zāli.

Ko deva kultivētās ganības? Vispirms, uz tās pašas platības kļuva iespējams ganīt apmēram 30% vairāk lopu.

Otrkārt, strauji cēlās lopu produktivitāte. Piemēram, jau 1958. gadā slaucējas A. Švernas grupas govīs deva 20—22 kg piena dienā bez spēkbarības piedevas.

Treškārt, par 30—40% pazeminājās piena pašizmaksa.

2. tabula

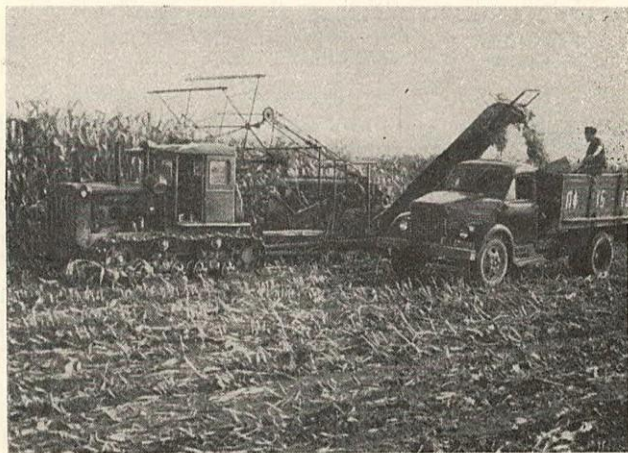
Kultivēto ganību ražība (noteikta pēc zootehniskās metodes)

Gads	Barības vienību no hektāra caurmērā visās ganībās	Barības vienību no hektāra Centra nodalās ganībās
1958.	3450	4200
1959.	2240*	3510
1960.	3565	4280

Visdrīzākajā laikā paredzēts panākt, lai visā kultivēto ganību platībā būtu ierīkoti aploki un lai tās dotu apmēram 4500 barības vienību no hektāra.

Kultivētās ganībās vienas barības vienības pašizmaksa ir vismazākā.

Olbaltumam ir sevišķi svarīga nozīme lopu ēdināšanā. Visvairāk sagremojamā olbaltuma no hektāra devušas kultivētās ganības, un tā pašizmaksa arī bija

5. att. Kukurūzas novākšanas kombains darbā

* Liela sausuma dēļ 1959. gadā ganības stipri izkalta.

vismazākā. Daudz sagremojamā olbaltuma dod arī kukurūza, kartupeļi, daudzgadīgo zāļu siens u. c., bet šis olbaltums ir dārgāks nekā no kultivētām ganībām iegūtais.

1957. gada pavasarī uzsāktais darbs kultivēto ganību un aploku ierīkošanā ļoti drīz deva teicamus rezultātus. Piena ražošana uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes tā paša gada laikā palielinājās par 108 cēt salīdzinājumā ar 1956. gadu. Kā palielinājušies izslaukumi un pieaudzis slaucamo govju skaits, parādīts 3. tabulā.

3. tabula

Piena produkcijas palielināšanās uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes padomju saimniecībā «Burtņieki»

	Gadi				
	1956.	1957.	1958.	1959.	1960.
Izslaukts piens uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes	391	499	599	610	610
Slaucamo govju uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes	14	15	18	18	19

No visa teiktā redzams, ka galvenie faktori padomju saimniecības «Burtņieki» augšupejā, sākot ar 1957. gadu, bija lauku intensīva mēslošana ar organiskiem mēsliem un kultivēto ganību ierīkošana.

Labības ražošanas palielināšana

1960. gadā padomju saimniecība «Burtņieki» saražoja tikai 44% no vajadzīgās spēkbarības. Tas tāpēc, ka sējumu struktūrā graudaugu bija tikai 22,7%. Minētajā gadā saimniecībā bija pārāk daudz mazražīgu graudaugu — auzu (157 ha). Pākšaugu-vasarāju mistra bija tikai 29 ha, viengadīgo zāļu — 147 ha, lopbarībai neaudzēja cukurbietes. Saskaņā ar PSKP CK janvāra plēnuma lēmumiem saimniecības kolektīvam

vajadzēja pārkārtot sējumu struktūru 1961. gadam. Saimniecības vadošie darbinieki, speciālisti un brigādieři vairākkārt pārstaigāja saimniecības teritoriju, apsvēra visas iespējas atmatu apgūšanā, personīgo govju ganišanas organizēšanā un pārbaudīja, vai pareizi piešķirtas piemājas zemes.

Šajā darbā ļoti aktīvi iesaistījās saimniecības partijas pirmorganizācija (sekretārs A. Pavlovs) un strādnieku vietējā komiteja (priekšsēdētājs J. Lūsis). Kopējā darba rezultātā radās iespēja stipri palielināt sējumu platības. Kā mainījusies padomju saimniecībā sējumu struktūra, redzams no datiem, kas sakopoti 4. tabulā.

Graudaugu sējumu platības 1961. gadā palielinātas par 53% salīdzinājumā ar 1960. gadu. t. i., no 529 ha uz 825 ha. Pie tam saimniecības kolektīvs uzņemas saistības no visas palielinātās graudaugu platības iegūt ne mazāk kā 20 cnt/ha graudu. Līdz ar to pašražotās spēkbarības būs 75% no šajā gadā vajadzīgā daudzuma. Sējumu struktūrā graudaugu sējumu būs 33,4%. Turpmākajos gados graudaugu sējumi palielināmi līdz 43—45%.

Vasarāju sējumu struktūrā palielināts pākšaugu-vasarāju mistrs no 29 uz 269 ha, pākšaugi tīrā veidā — no 18 uz 30 ha, mieži — no 117 uz 130 ha. Auzu sējumi samazināti no 157 uz 80 ha.

Pupas iesētas 7 ha platībā. Iegūto ražu izlietos sēklas fondam.

Kukurūzas sējumu platības salīdzinājumā ar 1960. gadu palielinātas par 30%. 1959. gadā saimniecībā bija 84 ha kukurūzas sējumu, 1960. gadā — 184 ha, bet 1961. gadā — 240 ha. Šāda platība kukurūzas sējumu, ja zaļās masas vidējās ražas būs 400 cnt/ha, nodrošinās katrai govij gadā vismaz 12 tonnas kukurūzas skābarības.

Cukurbietes audzējam 60 ha platībā, tajā skaitā 20 ha lopbarībai. 1960. gadā cukurbiešu sējumu bija 35 ha. Par 13 ha palielināti kartupeļu stādījumi.

Neraugoties uz iepriekš minētajām izmaiņām un graudaugu sējumu platību krasu palielināšanu, 1961. gadā par 41 ha palielinājušies arī daudzgadīgo zāļu sējumi. Šogad saimniecība plāva sienam 632 ha daudz-

4. tabula

Sējumu struktūra padomju saimniecībā «Burtņieki»

	Platība											
	1957. g.		1958. g.		1959. g.		1960. g.		1961. g. (plāns)			
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Kultūras	285	8,5	298	11,1	260	11,0	218	9,2	310	12,6	310	12,6
Ziemāji	803	23,9	437	16,1	280	11,9	321	13,5	515	20,8	515	20,8
Vasarāji	1088	32,4	735	27,3	540	22,9	539	22,7	825	33,4	825	33,4
Graudaugu kopā	35	1,2	25	0,9	20	0,8	35	1,5	60	2,4	60	2,4
Cukurbietes	204	6,1	170	6,3	100	4,2	92	3,9	105	4,3	105	4,3
Kartupeļi	10	0,3	5	0,2	7	0,3	3	0,1	7	0,3	7	0,3
Dārzeni	53	1,6	35	1,3	26	1,1	16	0,7	—	—	—	—
Lopbarības saknaugi	150	4,4	246	9,1	181	7,8	171	7,2	—	—	—	—
Skābarības kultūras	—	—	—	—	—	—	8	0,3	8	0,3	8	0,3
Lopbarības saknaugu sēklīnieki	10	0,3	2	0,1	18	0,8	—	—	—	—	—	—
Viengadīgās zāles sienam	455	12,9	289	10,7	255	10,9	147	6,2	—	—	—	—
Viengadīgās zāles zaļbarībai	465	13,2	291	10,8	273	11,7	147	6,2	—	—	—	—
Viengadīgās zāles kopā	50	1,6	30	1,1	36	1,6	35	1,5	—	—	—	—
Kukurūza zaļbarībai	50	1,6	50	1,9	44	1,9	149	6,2	240	9,8	240	9,8
Kukurūza skābarībai	711	21,2	597	22,2	640	27,2	617	25,9	632	25,7	632	25,7
Daudzgadīgās zāles sienam	30	0,9	2	0,1	—	—	62	2,6	40	1,6	40	1,6
Daudzgadīgās zāles zaļbarībai	370	11,2	385	14,4	389	16,3	400	16,8	450	18,2	450	18,2
Daudzgadīgās zāles ganišanai	144	4,3	119	4,4	100	4,2	74	3,1	70	2,8	70	2,8
Daudzgadīgās zāles sēklīai	1256	37,6	1104	41,1	1125	47,7	1153	48,4	1192	48,3	1192	48,3
Daudzgadīgās zāles kopā	—	—	—	—	—	—	30	1,3	30	1,2	30	1,2
Kaceņkāposti	1419	42,2	1801	66,9	1685	71,6	1701	71,53	1482	60,07	1482	60,07
Lopbarības kultūras kopā	3361	100	2691	100	2352	100	2378	100	2467	100	2467	100
Sējumu kopā												

gadīgo zāļu, pie tam tikai pirmā un otrā gada ābolīnus. Dabiskās pļavas sienam pļāva 300 ha platībā, bet pārējās dabisko pļavu platības vēl stipri cieš no mitruma, ir akmeņainas un aizaugušas ar krūmiem.

Ar šo gadu saimniecība uzsāk dabisko pļavu apgūšanu un kultivēšanu. Saimniecības teritorijai cauri tekošās Eķenupītes baseins dos apmēram 200 ha, Ramšu pļavas — 100 ha un aiz Burtņieku ezera esošā Silzemnieku teritorija — 200 ha kultivētu pļavu. Tas ir vissteidzamākais uzdevums rupjās barības ieguvē au-gošā lopu skaita nodrošināšanai.

Aprēķini rāda, ka, palielinot graudaugu sējumu pla-tību līdz 980—1000 ha un iegūstot caurmērā 25—28 cnt/ha graudu, saimniecība būs nodrošināta ar paš-ražoto spēkbarību. Tad uz 100 ha lauksaimnieciski iz-mantojamās zemes varēs ražot vairāk nekā 1000 cnt piena un vairāk nekā 100 cnt gaļas.

Minētais saimniecības attīstības līmenis jāsasniedz jau līdz 1965. gadam. Bet tad, kad būs paveikti nepie-ciešamie melioratīvie pasākumi un apgūtas visas iespē-jamās zemes platības saimniecības teritorijā, kad būs ieviesta zinātniski pamatota saimniekošanas sistēma, tad ražošana iegūs pavisam citu vērienu. Turpmāko 15—20 gadu laikā padomju saimniecībā «Burtņieki» graudaugu sējumi sasniegs 1230 ha jeb 47% no kopē-jās sējumu platības un vidējās graudu ražas būs ap-mēram 30 cnt/ha. Saimniecība varēs turēt 2132 slaucamās govīs un dos uz 100 ha lauksaimnieciski izmanto-jamās zemes 1655 cnt piena un 183 cnt gaļas, bet uz 100 ha aramzemes — 177 cnt cūkgaļas.

Lai to sasniegtu, saimniecības kolektīvam ir jāveic milzīgs darbs. Jāiet uz priekšu soli pa solim, plānvei-dīgi, mērķtiecīgi un ar komunistisku neatlaidību. Ir skaisti cīnīties par lielu mērķi, un šo cīņu padomju saimniecības «Burtņieki» kolektīvs var uzņemt. Saim-niecības kolektīvā ir daudz lielisku darba darītāju. Centra nodaļas jaunās strādnieces Z. Ivanova, T. Ūdre, A. Pavlova vai R. Liepa, kuram jau sudrabs matos, vien-mēr ir visu pasākumu priekšgalā.

Kā jādara darbs, lai būtu labi rezultāti, vienmēr ar savu ikdienas darbu rāda Zvaigznes nodaļas laukkopēji

Artūrs Mazbrālis, Pēteris Millers, Nadežda Panova un Elza Konrāde.

Ne mazāk priekšzīmīgi darba darītāji Cīņas nodaļā ir Mārtiņš Liepiņš, Zenta Berga un Anna Leimane.

No mehanizatoriem jāatzīmē traktoristi, kas pa diviem katrā saimniecības nodaļā bija apņēmušies iesēt un ap-kopt visus rušināmaugus. Šie laukkopības darba trie-ciennieki Centra nodaļā ir jaunieši Osīps Survillo un Aleksejs Pavlovs, Cīņas nodaļā — Anatolijs Stepanovs un Jānis Polis, Zvaigznes nodaļā — jauniešs Ansis Pidrīķis un jau gados vecāks vīrs, bet vienmēr žirg-tais un rosīgais komunist Hasans Sadikovs.

Katrs no šiem traktoristiem savu vārdu ir godam turē-jis, iesējot un kopjot uzticētās kultūras 70—80 ha platībā.

Ists darbarūķis ir traktorists Mihails Ivanovs, kuram pat vecs un nolietots traktors klausā labāk nekā citam jaunam. M. Ivanovam ir uzticēts ļoti atbildīgs pienā-kums — viņam ar savu traktoru HTZ-7 un tam pierī-koto miglotāju-apputinātāju ONK-1 visas saimniecības teritorijā jāapkaro nezāles un auzu kaitēkļi, kā arī prak-tiski jāievieš mikroelementu, piemēram, molibdena, vara u. c. lietošana. M. Ivanovs rūpējas par 240 ha kukurū-zas un 60 ha vasarāju sējumiem un 50 ha lielo sēklas āboliņa lauku. Var gadīties, ka viņa palīdzība būs vajadzīga arī 60 ha cukurbiešu un 6 ha pupu sējumiem. Minētie traktoristi ir apsolijuši, ka pieliks visus spēkus un zināšanas, lai viņiem uzticēto kultūru plānoto ra-žību pārsniegtu vismaz par 20—30 procentiem.

Ar savu teicamo darbu atzinību izpelņījušies arī lie-liskie traktoristi un sportisti trīs brāļi Miķelsoni, trak-toristi F. Šits, I. un V. Ivanovi, I. Ustinovs, P. Konrāds, S. Repelis, A. Cekarevs, I. Jankovskis u. c.

Laukkopēju kolektīvs savu pieredzes bagāto nodaļu pārvaldnieku I. Postņikova, R. Roķes un E. Rikas, kā arī brigadieru — komunistes E. Lielkokas, E. Liepiņa, J. Adamsona, O. Rudziša un J. Ulmaņa vadībā ir īsts triecienspēks laukkopības ražības kāpināšanā.

Darbus laukkopībā vada un kārtu saimniecības vecā-kais agronomis Z. Akots — jauns, darbīgs, Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā labi sagatavots lauksaim-niecības speciālists.

Govkopība

Padomju saimniecība «Burtnieki» ir lopkopības virziena saimniecība.

Par to liecina nemitīgi augošais lopu skaits saimniecībā un ražotās produkcijas pieaugums.

5. tabula

Ražots lopkopības produkcijas uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes padomju saimniecībā «Burtnieki»

Gads	Lauksaimnieciski izmantojamās zemes (ha)	Lopu skaits uz 100 ha lauks. izmant. zemes		Ražots piens uz 100 ha lauks. izmant. zemes (cnt)	Ražota gaļa uz 100 ha lauks. izmant. zemes (cnt)	Ražota cūkgaļa uz 100 ha aramzemes (cnt)
		govslopī	govīs			
1957.	5239	31	15	449	63	45,2
1958.	3986	33	18	599,5	85,6	73,0
1959.	3916	38	18	610	94	79,0
1960.	3916	42	19	610	93,4*	75,3
1961. (plāns)	3924	46	21	693	104	86

Padomju saimniecība «Burtnieki» ir izvērtusies par vienu no lielākajām piena ražotājām saimniecībām mūsu republikā. Piena ražošana, Latvijas brūno lopu šķirnes tālāka izkopšana un šķirnes teļu audzēšana un pārdošana citām saimniecībām ir saimniecības pamatuzdevums. Līdztekus samērīgā proporcijā saimniecība ražo arī gaļu.

6. tabula

Piena un gaļas ražošana padomju saimniecībā «Burtnieki» (centneros)

Produkcija	Gadi						
	1955.	1956.	1957.	1958.	1959.	1960.	1961. (plāns)
Piens	20811	23528	26154	23475	23887	23869	27200
Gaļa kopā	2389	2335	2583	3511	2716	3736	4100
Cūkgaļa	994	1148	1535	1648	1746	2055	

* 1960. gadā faktiski bija sarazots 101 cnt gaļas uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes, tikai Statistikas pārvalde neieskaitīja 120 jaunlopu dzīvsvaru, kurus pārdeva citām saimniecībām bez šķirnes lopu sagādes kantora starpniecības.

Labi raksturojošs rādītājs ir saimniecības ienākumi no realizētās produkcijas, kas raksturo «Burtniekus» kā tipisku lopkopības saimniecību.

7. tabula

Ieņēmumi no realizētās produkcijas padomju saimniecībā «Burtnieki» (tūkstošos rubļu)

Ieņēmumi	Gads					Vidēji gadā	%
	1956.	1957.	1958.	1959.	1960.		
Kopējie	542,5	645	693,6	607,3	668,7	627,4	—
No laukkopības	29,8	45,9	36	44,9	46,1	40,7	6,5
No lopkopības	491,7	574	647,5	544,5	622,6	576,1	91,8

No datiem, kas sakopoti 7. tabulā, redzams, ka padomju saimniecībai «Burtnieki» no visiem ieņēmumiem par realizēto produkciju 91,8% dod lopkopība, bet laukkopība — tikai 6,5%.

Starp mūsu republikas labākajām padomju saimniecībām piena ražošanā padomju saimniecība «Burtnieki» ieņem trešo, bet gaļas ražošanā, ieskaitot arī specializētās gaļas ražotājas saimniecības, — divito vietu.

Perspektīvajos plānos, kā jau iepriekš minēts, padomju saimniecībai «Burtnieki» paredzēts izvērst darbu galvenokārt govkopībā, kāpināt piena ražošanu uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes, pavairot slaucamo govju skaitu, izkopt ganāmpulka šķirni. Gaļas ražošana attīstīsies atkarībā no iespējām, galveno vērību veltījot govkopībai.

8. tabula

Sarazots piena un gaļas 1960. gadā

	Uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes		Cūkgaļas uz 100 ha aramzemes (cnt)	Izslaukums no govīs (kg)
	piena (cnt)	gaļas (cnt)		
Vidēji Latvijas PSR padomju saimniecībās	267	43,4	40,3	2757
Vidēji Vidzemes padomju saimniecībās	298	41	39,9	2634
Padomju saimniecībā «Burtnieki»	610	93,4	75,3	3415

Ar sasniegumiem lopkopības produkcijas ieguvē uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes padomju saimniecība «Burtnieki» Valmieras rajonā ieņem vienu no pirmajām vietām (sk. 9. tabulu).

9. tabula

Lopkopības produkcija Valmieras rajona kolhozos un padomju saimniecībās 1960. gadā

Saimniecības	Uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes		Cūkgaļas uz 100 ha aramzemes (cnt)	Izslaukums no govīs (kg)
	piena (cnt)	gaļas (cnt)		
Padomju saimniecības:				
Burtnieki	610	93,4	75,3	3415
Tožas	460,7	84,1	70,8	3621
Austrumi	418,5	70,4	77,0	3151
Ramata	314,3	58,3	67,1	2537
Labākie kolhozi:				
Lāčplēsis	580,8	68,3	51,9	3945
Leņina kolhozs	571,8	80,7	39,0	3620
Bērzaine	559,1	63,6	30,3	3884
Valmierieši	550,1	58,0	42,0	3100

Analizējot saimniecisko darbību 1960. gadā, var konstatēt, ka saimniecībā nav vēl izmantotas visas iespējas produkcijas kāpināšanai, ka ir vēl daudz iekšēju rezervju darba uzlabošanai. Piemēram, labākā slaucēja 1960. gadā saimniecībā bija V. Penka, kura no savas grupas govīm izslauca 4189 kg piena no govīs. Pie tam govju novietnē «Matuļi», kur strādā V. Penka, apstākļi ir daudz primitīvāki un ganības sliktākas nekā vairākās citās novietnēs. Tik labus rezultātus V. Penka ir guvusi tikai tāpēc, ka centusies strādāt pēc labākās sirdsapziņas, centusies visu padarīt labi un laikā.

Padomju saimniecībā «Burtnieki», kā jau iepriekš minēts, 1960. gadā izslauca 23 869 cnt piena. Ja turpretī visas slaucējas būtu strādājušas tikpat centīgi kā V. Penka un katra no savas grupas govīm būtu ieguvusi tikpat daudz piena, tad kopā iznāktu 29 239 cnt piena vai 746 centneri uz 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes.

Tas norāda, ka Burtniekos vispirms jācenšas panākt pašu saimniecības pirmrindniekus, no tiem jāmacās un viņu labā pieredze nekavējoties jāievieš ražošanas praksē.

Bez V. Penkas saimniecībā ir vēl daudzas labas slaucējas, piemēram, A. Sverna, Z. Petunova, V. Beļuna, E. Bezdelīga, M. Prauliņa un citas.

Govju novietnē «Stoķi» slaucējas M. Klints un A. Galdiņa katra tagad slauc 38 govīs. Agrāk šajā kūtī bija 6 slaucējas. Šādā veidā darbu pārkārtos arī citās novietnēs.

Izdarot govju novietnes «Pidriķi» kapitālremontu, tur iekārtos govju slaukšanu pēc Sociālistiskā Darba Varoņes Felicijas Čuplinskas metodes.

Divas govju kūti («Slaveceņos» un «Riekstiņos») iekārtotas bez parastajiem barības galdiem un automātiskām dzirdināšanas ierīcēm. Visu to atvieto vienlaidu cementēta sile. Pēc vajadzības to viegli varēs sadalīt individuālai govju ēdināšanai. Govīs slauks ar pārvietojamiem slaukšanas agregātiem.

Kūtī varēs novietot 120 govīs, kuras slauks divas slaucējas.

Gaļas ražošanā pagājušajā gadā lielāku uzmanību sāka veltīt teļu nobarošanai ganībās. 1960. gadā saimniecība nodeva valstij 2136 cnt liellopu gaļas. Vairāk nekā 50% no gaļas kopdaudzuma bija liellopu gaļa. Šajā liellopu gaļas daudzumā bija ieskaitīti arī pēc attiecīgiem noteikumiem ar šķirnes lopu sagādes kantora starpniecību pārdotie jaunlopi.

Jau pāris gadus gaļai nodod jaunlopus, ne jaunākus par 12—17 mēnešiem. Uzganāmo jaunlopu grupā iedala bullēnus, kurus pirms ganību sezonas izkastrē, un izbrāķētās telītes. Sākus jaunlopus sāk uzganīt apmēram maija vidū. Šim nolūkam saimniecībā ir ļoti noderīga apmēram 80 ha liela platība pie Burtnieku ezera, aiz Briedes upes. Uzganāmiem jaunlopiem tur pieejami ezera un upes līči, meža pļavas un nedaudz uzlabotu ganību.

Par to, ka jaunlopu uzganīšana ar katru gadu dod labākus rezultātus, jāpateicas šā darba tiešajam veicējam — lopkopējam Anatolijam Papinam. Ja A. Pa-

pins uzņemas kādu darbu, tad katrs var būt drošs, ka tas būs godam paveikts. Tieši tāpēc saimniecības galvenais zootehniķis L. Zālītis A. Papinam uzticēja uzgānāmo jaunlopu grupu.

1960. gadā A. Papina jaunlopu grupā bija 115 jaunlopu. Tie visi bija dzimuši 1959. gadā.

Pirms teļus nodeva A. Papina kopšanā, katram teļam izēdināja 250 kg pilnpiena un 300 kg vājpiena. Cetrus mēnešus katrs teļš saņēma dienā 200 g spēkbarības, pēc tam trīs mēnešus — 500 g spēkbarības. Bez tam apmēram 120 dienas katrs teļš dabūja dienā 2 kg siena un 3 kg skābbarības. Pavisam katrs teļš saņēma 69 kg spēkbarības, 240 kg siena un 360 kg skābbarības.

Sākot ar maija vidu, teļi nonāca A. Papina rīcībā jaunlopu uzgānāšanas grupā. Te nu sākās A. Papina nepārtrauktu rūpju pilnais darbs. Sausā, karstā laikā teļi labprāt brīdā ezerā, kur plūca niedres, bet krastmalā dabūja sulīgu, garšīgu zāli. Vēsākā, lietainā laikā ganījās meža vai upes līču pļavās.

Rudens pusē jaunlopu ganišanai izmantoja āboliņa atālus. Jāatzīmē, ka ganību periodā jaunlopi nemaz ne-saņēma spēkbarību un, ganoties āboliņa atālā, rudens periodā sasniedza vajadzīgo kondīciju.

Jaunlopu grupā, kurus kopa A. Papins, dzīvsvara pieaugums vidēji ir 580—600 g diennaktī. 1960. gadā no viņa kopšanā esošās grupas jaunlopiem gaļā nodeva 108 jaunlopus, kuru dzīvsvars bija 273 kg.

Viena centnera gaļas pašizmaksa saimniecībā bija 40,6 rubļi, bet šo centneru realizēja par 45,0 rubļiem. Tas nozīmē, ka katrs teļš deva 12 rubļu lielu peļņu.

1961. gadā A. Papins gana 240 jaunlopus, izsējot minerālmēslius, kā arī labo un taisa žogus.

Kā jau no iepriekš teiktā redzams, govslomu ganāmpulks padomju saimniecībai «Burtnieki» ir vislielākais ienākumu avots. Šā ganāmpulka tālāka izkopšana un nemitīga uzlabošana ir viens no saimniecības pamatuzdevumiem.

Tas uzliek saimniecībai speciālus uzdevumus, proti, tālāk izkopt Latvijas brūnās šķirnes govus, palielinot

10. tabula

Govslomu sastāvs pēc šķirības padomju saimniecībā «Burtnieki» (bonitēšanas dati)

Šķirība	Vaišas buļļi		Bullīši, kas vecāki par 1 gadu		Govis	Teles, kas vecākas par 1 gadu		Par 1 gadu jaunāki		Kopā visu vecumu govslomu	% no kop-skaita
	kopā	elītes rekorda un elītes klases	kopā	elītes rekorda un elītes klases		grūsnās	neaplecinātās	bullīši	teļites		
1959. gadā											
Tīršķirnes	11	1	6	4	2	33	160	30	191	822	62,7
Krustojumi	1	1	—	—	—	5	62	—	102	488	37,3
1960. gadā											
Tīršķirnes	1	1	18	—	4	105	129	96	118	876	69,5
Krustojumi	—	—	5	—	—	22	33	36	55	578	30,5

piena izslaukumus, tauku saturu un dzīvsvaru, uzlabojot gaļas īpašības, ātraudzību un barības izmantošanu.

Šajā darbā saimniecībai lielu palīdzību sniedz Latvijas Lopkopības un veterinārijas zinātniskās pētniecības institūts. Institūta zinātniskais līdzstrādnieks Kļaviņš kopā ar citiem zinātniskajiem darbiniekiem un saimniecības speciālistiem izstrādājis padomju saimniecības ganāmpulka perspektīvo plānu. Izstrādātais plāns ir turpmākā darba pamats.

Latvijas brūno lopu ganāmpulka izkopšanas perspektīvajā plānā paredzēta govju ganāmpulka tālāka izkopšana un tā produktivitātes paaugstināšana.

Sakarā ar to padomju saimniecība «Burtņieki» kā šķirnes lopu audzētava veic darbu esošo līniju izkopšanā, kā arī veido jaunas līnijas un ģimenes. Audzē šķirnes dzīvniekus pārdošanai citām saimniecībām un šķirnes lopu audzēšanas saimniecībām — reproduktoriem, bez tam arī valsts ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacijām.

Kā no 10. tabulas redzams, saimniecības ganāmpulkā ir palielinājies tīršķirnes lopu skaits. Ja 1959. gadā ganāmpulkā bija 62,7% tīršķirnes govju un 37,3% krustojumu, tad 1960. gadā šie skaitļi attiecīgi ir 69,5 un 30,5 procenti.

11. tabula

Govslopu sastāvs pēc klasēm 1960. gadā padomju saimniecībā «Burtņieki»

	Skaits	Klases				
		elītes rekorda	elītes	I	II	ārpus klases
Tīršķirnes govslopi	994	50	309	423	165	47
Krustojumi	432	16	82	158	122	54
Kopā govslomu	1426	66	391	581	287	101
Tīršķirnes slaucamās govīs	440	8	83	205	98	46
Krustojumi	249	2	33	83	77	54
Kopā slaucamo govju	689	10	116	288	175	100

Valsts Ciltsgrāmatā līdz šim ierakstīti 209 padomju saimniecībai «Burtņieki» piederošie govslopi.

Ko nozīmē tauku satura palielināšanās, to labi parāda kaut vai 1960. gads. Šajā gadā saimniecībai papildus ieskaitīja 98,8 tonnas piena pie pienotavā valsts sagādē nodotā piena. Saimniecība ieguva papildus 10 868 rubļus naudas.

12. tabula

Piena tauku satura palielināšanās padomju saimniecības «Burtņieki» govju ganāmpulkā

	Gadi						
	1954.	1955.	1956.	1957.	1958.	1959.	1960.
Tauku procents	3,92	3,96	3,98	3,98	3,94	3,99	4,02

Sakarā ar perspektīvo plānu saimniecības lopkopēju neatlaidīgā darba rezultātā piena izslaukums no govīs trijos četros gados palielināsies vidēji par 388 kg un sasniegs 3800 kg. Tauku saturs palielināsies vidēji par 0,06% vai piena tauku daudzums no katras govīs gadā — par 17,6 kilogramiem.

Piena produkcija septiņgades beigās pieaugs par 67% un sasniegs 39 900 cnt. Tad uz katriem 100 ha lauksaimnieciski izmantojamās zemes iegūs 1000 cnt piena.

Govju vidējais dzīvsvars jāpalielina samērā nedaudz. 1962. gadā pirmās laktācijas govju caurmēra dzīvsvaram jāsasniedz 450 kg, otrās laktācijas — 490 kg, bet trešās un vecāku laktāciju govīm — 530 kg.

Vaislas jaunlopu caurmēra dzīvsvaram būs jāatbilst elītes un elītes rekorda klasei.

Pateicoties rūpīgajam šķirnes uzlabošanas darbam, saimniecības govju ganāmpulkā ir radušās arī govīs rekordistes.

Saimniecības ganāmpulkā vadošās ir bulļu Kama-Briderupa un Doņa-Odina līnijas. 1953. gadā šajās līnijās bija 41% no govju kopskaita, bet izdarītā audzēšanas darba rezultātā 1958. gada beigās šis skaits bija palielinājies jau līdz 73,4%. Minēto vērtīgo bulļu līni-

jas saimniecības ganāmpulkā paredzēts izkopt arī turpmāk.

No labākajām līnijām visas telītes izmantos saimniecības ganāmpulka remontam, bet no labākām govīm dzimušos bullīšus pārdos citām saimniecībām.

13. tabula

Labākās Latvijas brūnās šķirnes govju padomju saimniecībā «Burtņieki» 1959. un 1960. gadā

Govs numurs ciltsgēmatā un vārds	Dzimšanas gads	Svars (kg)	Laktācija	Piena izslaukums (kg)	Tauku procents
758. Aiza . . .	1953	560	V	5052	4,52
246. Gāgare . . .	1951	610	V	5872	4,21
2002. Vīne . . .	1953	595	III	5186	4,14
02324. Āre . . .	1956	500	I	3839	4,13
768. Vizbule . . .	1953	610	IV	5487	4,07
66. Cekule . . .	1950	620	VI	5759	4,04
1000. Sīga-Līga	1954	497	II	4821	4,02
712. Brūnīte . . .	1948	585	V	5845	3,9
800. Zitra . . .	1950	530	IV	5273	3,9

Telītes remontam atstās no tām mātēm, kurām ir nemainīgi augsts tauku saturs pienā. Lielu uzmanību veltīs lopu ķermeņa uzbūves kļūdu novēršanai.

Līdztekus selekcijas darbam un lopu skaita pavairošanai saimniecībā attiecīgi izveidos arī barības bāzi un būvēs lopu mītnes.

Ekonomiski ļoti izdevīga un visos saimniecības pastāvēšanas gados pelņu dodoša nozare ir šķirnes jaunlopu pārdošana citām saimniecībām. Sešpadsmit darbības gados saimniecība pārdevusi 2468 šķirnes teļus (trūkst precīzu datu par 1945. un 1948. gadu) un ieņēmusi vairāk nekā 575-267 rubļus.

1960. gadā pārdoti 279 šķirnes jaunlopi par 94 600 rubļiem, pie kam tīrais ienākums bija 25 300 rubļu. Padomju saimniecības «Burtņieki» šķirnes jaunlopi ir pārdoti gandrīz visām PSRS republikām, kā arī tautas demokrātijas zemēm — Rumānijai, Albānijai un Čehoslovākijai.

Ja pēc padomju saimniecības «Burtņieki» šķirnes teļiem ir tik liels pieprasījums, tad liels nopelns ir šo teļu audzētājiem. Lieliskus rādītājus 1960. gadā sa-

6. att. Govs Aiza — rekordiste, kurai piektajā laktācijā piena izslaukums 5050 kg ar 4,52% tauku

sniedza teļu kopēja Z. Daņiloviča. Daudzu viņas grupas teļu dzīvsvara pieaugums bija 834 līdz 1085 g diennaktī.

Jau vairākus gadus pēc kārtas vaislas bullēnu grupas kopēja M. Eglīte ir darba pirmrindniece. Neviens darbs viņai nav par grūtu. M. Eglīte izgana savas grupas teļus pa krūmājiem un dabiskām pļavām tā, ka dzīvsvara pieaugums diennaktī sasniedz 800—900 gramus.

Labi savu darbu veic teļu kopējas Ņ. Labanova, V. Saulīte un A. Celmiņa.

Padomju saimniecības «Burtņieki» šķirnes lopu ganāmpulka izveidošanā lielu darbu veikuši lopkopēji, tomēr šis darbs un panākumi nav iedomājami arī bez lopkopības speciālistu līdzdalības. Ilgus gadus saimniecībā strādāja pieredzes bagātā galvenā zootehniķe Emīlija Pjoriškina. 1957. gadā viņa aizgāja pensijā, lielās saimniecības lopkopību nododot L. Zālīša drošajās rokās. L. Zālītis ir beidzis Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju un strādāja padomju saimniecībā «Burtņieki» par zootehniķi selekcionāru, bet pēc E. Pjoriškinas aiziešanas pensijā uzņēmas galvenā zootehniķa pienākumus.

Ļoti rūpīgi savu darbu izpilda padomju saimniecības

zootehnikē selekcionāre M. Gaile. Ar lielu neatlaidību un stingrību viņa izdara ierakstus attiecīgos cilts dokumentos.

Govju mākslīgā apsēklošana. Agrāk saimniecībā bija 26 buļļi. Tagad divi vislabākie vaislas buļļi ir nodoti Alojās valsts mākslīgās apsēklošanas stacijas rīcībā, no kurienes saņem spermā savas saimniecības govju vajadzībām, bet 23 buļļi ir likvidēti. Saimniecībā ir palicis tikai viens bullis visattālākajā govju novietnē «Mūrnieki» Cīņas nodaļā.

Visi saimnieciskie izdevumi par viena buļļa uzturēšanu gada laikā (barība, darba alga, vispārējie saimnieciskie izdevumi utt.) bija 386,5 rubļi.

Lai aplecinātu saimniecībai un strādājošiem piederošās govīs, agrāk bija jātur 26 buļļi, t. i., $386,5 \times 26 = 10\,049$ rubļi.

Mākslīgās apsēklošanas darba veikšanai saimniecība algo 2 apsēklošanas tehniķus ar 60 rubļi lielu mēnešalgu un 1 sanitāru ar 36 rubļi lielu mēnešalgu. Visi trīs darbinieki ir beiguši mākslīgās apsēklošanas kursus.

So darbinieku gada algas fonds ir 1981 rubļi. Divi viņu lietošanā nodotie zirgi saimniecībai gadā izmaksā 712,4 rubļi. Četrās govju novietnēs vai to tuvumā ievilkta telefoni, bet piektais telefons ir pašā mākslīgās apsēklošanas punktā. So piecu telefonu izmaksa gadā ir $54 \times 5 = 270$ rubļi. Kopā izdevumi ir 5063 rubļi, kam jāpieskaita vēl 10% pārējiem izdevumiem, t. i., $5063 + 506,3 = 5569,3$ rubļi. Izdevumi gadā, govīs lecinaot, ir 10049 rubļi. Tas nozīmē, ka, govīs mākslīgi apsēklojot, saimniecība gadā ietaupa 4486 rubļi.

Seit jāpiezīmē, ka summā 5569,3 rubļi ietilpst arī samaksa Alojās valsts mākslīgās apsēklošanas stacijai pēc līguma par 1050 govju apsēklošanu gadā. Par govju apsēklošanu jāmaksā 2 rubļi, t. i., pavisam 2100 rubļi.

Bez iepriekš minētā ietaupījuma saimniecībā atbrīvojas vairāki lopkopēji citam darbam. Bez tam buļļu kopšana ir bīstams darbs.

Līdz ar buļļu likvidēšanu saimniecība ietaupa 22,6 tonnas spēkbarības, 62,4 tonnas rupjās barības, 31,2 tonnas sakņaugu, 44,2 tonnas skābbarības un 146 tonnas zaļbarības.

Bez tam mākslīgās apsēklošanas tehniķi saņem tikai visaugstvērtīgāko un saimniecībai vispiemērotāko buļļu spermā. Apsēklojot ar šādu spermā visas govīs, iespējams daudz ātrāk uzlabot govju ganāmpulku, nekā tas būtu iespējams, lecinaot govīs.

Mākslīgās apsēklošanas punktu vada veterinārfeldšeris J. Krauklis. Punkts izvietots «Meirānu» mājās. Tā rīcībā nodotas 2 telpas. Spožie instrumenti un priekšzīmīgā tīrība liecina, ka te strādā ļaudis, kam rūp savs darbs. Punkts saņem spermā no Alojās valsts mākslīgās apsēklošanas stacijas 2—3 reizes nedēļā. Spermā uzglabāšanai ir īpašas lielas termosā pudeles ar ledu. Tagad saimniecība punkta vajadzībām iegādājusies ledusskapi.

Abu apsēklošanas tehniķu — J. Kraukļa un A. Akota un sanitāres L. Bundules rīcībā ir 2 zirgi un viens velosipēds ar benzīna motorīnu. Sie transporta līdzekļi darbiniekiem nepieciešami darba savlaicīgai veikšanai visā plašajā saimniecības teritorijā.

Trīs reizes dienā — no plkst. 7 līdz 8, no 11 līdz 12 un no 18 līdz 19 punkta darbinieki pieņem pieteikumus pa tālruni un saskaņā ar tiem plāno savus izbraucienus.

Punkta darbinieki savā darbā cenšas ar vislielāko rūpību izpildīt zinātnes ieteikumus apsēklošanā un nenokavēt noteikto stundu, kad jāizdara govju apsēklošana pēc meklešanās parādīšanās. Tāpēc neizpaliek arī darba rezultāti. 1960. gadā no 100 gada govīm saimniecība ieguva 98 teļus.

Kā rāda ieraksti attiecīgos žurnālos, no 60 līdz 70% govju apaugļojas ar pirmo apsēklošanas reizi, bet pārējām vajadzīga atkārtošana. Ļoti svarīgs priekšnoteikums, lai mākslīgās apsēklošanas rezultāti būtu vienmēr teicami, ir spermā iegūšana apsēklošanas stacijā, tās iepildīšana pudelītēs, ampulās vai citur un nosūtīšana uz saimniecību.

Mūsu republikā līdz šim spermā pēc iegūšanas iepildīja penicilīna pudelītēs un noslēdza ar šo pudelīšu gumijas aizbāzni. Pudelītes piepildīja parasti līdz pusei vai līdz divām trešdaļām no to tilpuma.

Transportējot spermā šādās pudelītēs stipri kratās, saputojas un, kad nonāk saimniecībā, kļūst mazvērtīga

vai pat nederīga. Ja spermu ievieto ampulās, tad bieži šīs ampulas gala punktā nonāk saspīestas. Apsēklošana ar šādi pārvirotu spermu dod ļoti sliktus rezultātus un rada nepareizu priekšstatu par mākslīgo apsēklošanu vispār.

Tādēļ, pēc autora un citu saimniecības speciālistu domām, ļoti noderīgi mūsu republikas praksē būtu ieviest Vācijas Demokratiskās Republikas darba pieredzi šajā nozarē. Tur spermu iepilda 1,5 kubikcentimetru lielā stikla stobriņā (viena apsēklošanas deva), aizbāž ar gumijas aizbāžni, to stingri iespiežot stobriņā. Katra spermas kratišanās tad ir novērsta. Tā atrodas stobriņā it kā zem zināma spiediena. Īpašas tēraudas pudeles ar dabisko vai mākslīgo ledu šie stobriņi ar spermu ir ļoti labi transportējami un ērti lietojami.

Padomju saimniecības «Burtņieki» mākslīgās apsēklošanas punkta darbinieki cieši sadarbojas ar veterinārajiem darbiniekiem. Saimniecības galvenais veterinārārsti J. Uzuliņš (tagad viņš strādā par Tožu padomju saimniecības direktoru) kopā ar veterinārtehniķiem J. Vaivadu un M. Roķi un veterinārfeldšeri L. Kotovu katru mēnesi izdara govju rektālo pārbaudi, pēc vajadzības noskaidrojot govju grūsnību, dzemdes orgānu izmaiņas, slimības utt.

Mākslīgās apsēklošanas punkta darbinieki arī paši prot noteikt parastākās dzimumorgānu slimības un pēc konsultēšanās ar veterinārajiem darbiniekiem paši veic vajadzīgos ārstnieciskos pasākumus pirms apsēklošanas, piemēram, maksts skalošanu ar dažādiem līdzekļiem, ārstniecisko ampulu ievadīšanu dzemdē un citus paņēmienus. Neskaidros vai grūtākos gadījumos dzīvniekus savā tiešā uzraudzībā un ārstēšanā pārņem veterinārie darbinieki.

Praktiskajā darbā ne vienu reizi vien novērojams, ka, lecinoš ar bulli, pagrūti apaugļojas teles. Dažas saimniecības pat spīestas turēt bulli ganībās kopā ar šīm telēm. Turpretī, teles apsēklojot mākslīgi, rezultāti ir labi. Piemēram, «Gerliņu» un «Druvas» novietnēs apaugļojās visas 146 mākslīgi apsēklotās teles. No 146 telēm 2 teles vajadzēja apsēklot 3 reizes, 1 teli — 5 reizes, bet 143 teles apaugļojās ar pirmo apsēklošanu.

Govs 626. Duga «Mūrnieku» novietnē, lecinoš ar bulli, neapaugļojās 2 gadu laikā, bet, apsēklojot mākslīgi, kļuva grūsnā jau pirmajā reizē.

Tādu piemēru varētu minēt ļoti daudz. Kā atzīmē apsēklošanas punkta vadītājs J. Krauklis, panākumi ir labāki tur, kur lopu fermās strādā lietpratīgas slaucējas un lopkopēji. Tie laikus pamana govju meklēšanās pazīmes un nekavējoties ziņo apsēklotājiem.

Padomju saimniecības «Burtņieki» ganāmpulkā esošās teles tagad cenšas apsēklot pēc iespējas vairāk katra gada pirmajā kvartālā, lai tās atnestos vēl tajā pašā gadā. Literatūrā un praksē ir iesakņojies uzskats, ka teles aplecināmas tad, kad tās ir jau labi attīstījušās, t. i., ar apmēram 350—360 kg lielu dzīvsvāru.

Padomju saimniecības «Burtņieki» speciālistu novērojumi rāda, ka janvārī, februārī un martā teles var lecīnāt, nenodarot tām nekādu ļaunumu, arī tad, ja to dzīvsvārs ir 300—320 kg. Pirmajos 3 vai 4 mēnešos auglis patērē vēl samērā maz barības vielu, un jaunā māte pavasara pusē kūts periodā var labi iztikt ar esošo barību. Vēlāk auglis kļūst lielāks, prasa vairāk barības vielu, bet tad jau grūsnās teles iziet ganībās, saņem visvērtīgāko un vislētāko barību — ganību zāli. Vitamīniem bagāta barība, saules stari un svaigais gaiss ganībās nodrošina labu augļa attīstību. Nav vajadzīga pat īpaša spēkbarības piedeva.

Teļš šādā gadījumā piedzimst rudenī vai ziemas sākumā. Augošais teļš iziet pilnpiena un vājpiena periodu ziemā un pavasarī nonāk pirmajā zaļajā zālē ganībās. Jaunajam organismam tas tieši ir vajadzīgs: pilnvērtīga, labi sagremojama barība, kustības, saule — visi tā augšanai vajadzīgie priekšnoteikumi. Rudenī dzimušie teļi ir labi attīstīti, ar lielāku dzīvsvāru un dzīvotspējīgi nekā citā laikā dzimušie. Piemēram, piedzimstot pavasarī, teļš pilnpienu un vājpienu saņem tad, kad ir labākais ganību periods un agrāk dzimušie jau ēd svaigo zāli. Kad šis teļš sāk ēst rupjo barību, tad jau iestājas kūts periods un zaļās zāles vietā teļš var saņemt tikai sausu rupjo barību. Ne vienu reizi vien šī rupjā barība ir nepiemērota jaunā teļa organismam, pat bojājusies.

No tā cieš teļa gremošanas trakts, parādās dažādas slimības, novājšana utt.

Saimniecībai ir ļoti izdevīgi, ja ziemas sākumā vismaz trešā daļa būtu nesenu atnesušos govju. Palielinās piena kopizslaukums ziemas periodā. Daudzos gadījumos par šo pienu ziemā labāk samaksā (piemēram, kolhoziem), un saimniecība iegūst atpakaļ vairāk vājpiena tieši pavasara periodā, kad ir visvairāk jaunlopu.

Padomju saimniecībā «Burtņieki» 1961. gada pirmajos pāris mēnešos no 165 telēm, kas apsēklojamas šajā gadā, apsēklotas 64 teles.

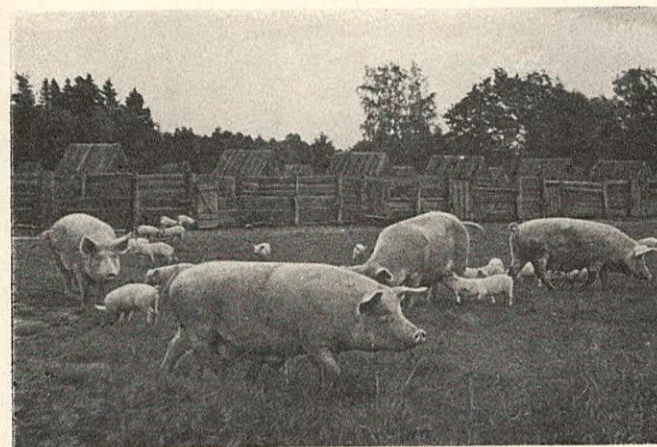
Cūkkopība

Svarīga lopkopības nozare padomju saimniecībā «Burtņieki» ir cūkkopība. Gadā tā dod saimniecībai apmēram 200 000 rubļu ienākuma. Cūkas saimniecība reālīzē galvenokārt bekona kondīcijā, bet daļu izbrāķēto sivēnmāšu — speķa cūku kondīcijā. Speķa cūku gaļas pašizmaksa ir pat mazāka nekā bekona kondīcijas cūkām.

Saimniecībā esošās 3 standarta tipa cūku kūtis izmanto galvenokārt sivēnmāšu un mazo sivēnu turēšanai. Bez tam šim nolūkam izmanto salmu būdas un tā saucamās Kanādas mājiņas. Saimniecībā ir 100 pamata sivēnmātes un 200 vienmetiena sivēnmātes. Tāpēc arī nepieciešams tik daudz telpu.

Lielākā sivēnmāšu novietne ir Centra nodaļas «Riekstiņi». Te saimnieko cūkkopības brigādiere G. Brizauska, kura ir beigusi Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas zootehnikas fakultāti. Ne vienu reizi vien daudzi novietnes apmeklētāji priecājušies par labo kārtību cūku kūtīs, pie tam vēl tieši ziemas aukstajos mēnešos. Kūtis ir izbalsinātas, tīras, gaiss sauss. Dažāda lieluma aizgaldos labi pakaisīta pakaišu kūdra. Kūdra izbērtā arī vircas notekās.

Pakaišu kūdra saimniecības cūkkopēju izpratnē ir viens no visnepieciešamākajiem materiāliem, un tur viņiem ir pilnīga taisnība.

7. att. Sivēnmāšu vasaras nometne

Parastās cūku un sivēnu slimības, kā, piemēram, bronhopneimonijs u. c., vairs neapdraud saimniecības cūkkopību. Bet brigādiere G. Brizauska pamatoti satrauc dažas parazitārās slimības, kā, piemēram, cērmes un plaušu tārpji (metastrongilīdi), jo parazītu apkarošana lopkopībā vispār atrodas vēl «bērna autiņos». Vēl trūkst piemērotu efektīvu ārstniecības līdzekļu, kurus varētu ērti un masveidīgi pielietot cūkkopībā. Invadētās teritorijas atvēršana arī ir praktiski ļoti grūti veicams pasākums.

No iepriekš teiktā tomēr nav jāsecina, ka padomju saimniecībā «Burtņieki» šīs parazitārās slimības ir stipri izplatījušās. Tā tas nebūt nav. No apmēram 2700 sivēniem, kas katru gadu dzimst, gada laikā dažādu slimību dēļ nobeidzas apmēram 5—7%. Starp saimniecības cūkkopējiem tomēr valda uzskats, ka ir vērts uzsākt cīņu par ikviena sivēna saglabāšanu. Sivēnu un vispār jaunlopu nobeigšanās jāpadara iespējami minimāla.

«Riekstiņu» cūku novietnē strādā vairākas labas sava darba pratējas, piemēram, A. Kovaļova, kura jau līdz šā gada 1. jūnijam ieguvusi 10 sivēnus no katras pamata sivēnmātes, kā arī Z. Grigorjeva un M. Silkova.

Vasaras nometnēs sivēnmātes tur lielās grupās — pa 25—35 sivēnmātēm ar sivēniem vienai kopējai. Tas ievērojami ceļ darba ražīgumu.

Ciņas nodaļas «Kungelu» novietnē strādā māsas Lukšānes. Negrūsnās un apļecinātās sivēnmātes kopj pašai dziedzīga cūkkopēja O. Sabalkina.

Tomēr viena no vislielākajām meistarēm sivēnmāšu kopšanā un sivēnu audzēšanā saimniecībā ir P. Demeško.

Viņa strādā Zvaigznes nodaļas «Rūņu» novietnē, kur cūkas novietotas vecās, pielāgotās ēkās.

Tomēr, pateicoties P. Demeško priekšzīmīgajam darbam, tieši šajā novietnē ir vislielākā tīrība telpās, vislabākā un rūpīgākā barības sagatavošana un rezultātā vieni no vislabākajiem sivēniem saimniecībā.

Gadā P. Demeško parasti iegūst 22—23 sivēnus no katras viņai uzticētās sivēnmātes. P. Demeško nav personīgās saimniecības.

«Es nopelnu pietiekami un esmu labi iztikusi,» saka P. Demeško. «Ja būs labāki sivēni saimniecībai, arī man būs vēl labāk!»

8. att. Mazie sivēni brīvā dabā

Pārbūvētās telpās strādā arī cūkkopēji L. Lavrova un A. Lūsis, kas ir slavenā cūkkopēja Sociālistiskā Darba Varoņa Antona Bārtuļa sekotāji.

Abi minētie cūkkopēji apņēmušies līdz gada beigām nobarot katrs ne mazāk kā 1000 cūku.

A. Lūsis strādā novietnē «Kapteines». Kad šī novietne vēl piederēja kolhozam, tā deva 60—80 barokļu gadā, bet tagad, pārkārtojot cūku turēšanu lielās grupās, šajās pašās telpās nobaros 1000 cūku gadā. Lūk, cik liels ir šīs metodes saimnieciskais efekts.

Pa vasaru novietnē «Riekstiņi» uzbūvēs viegla tipa cūku kūti nobarojamām cūkām, kur ar savu grupu varēs rudenī pāriet L. Lavrova.

Cūku nobarošanai abi cūkkopēji lieto kā sutināto, tā arī sauso barību (spēkbarība ar siena miltiem). Vasarā bagātīgi izēdina zaļbarību. Nobarotās cūkas nodod gaļas kombinātam, kad to dzīvsvars sasniedz caurmērā 92—97 kg.

Produkcijas pašizmaksa

Visvairāk saimnieciskās darbības rezultātus padomju saimniecībā «Burtņieki» ietekmē lopkopība. Lai šie rezultāti būtu pozitīvi, vissvarīgākais uzdevums ir samazināt lopkopības produkcijas pašizmaksu.

14. tabula

Viena centnera piena pašizmaksas struktūra padomju saimniecībā «Burtņieki»

Pašizmaksas sastāvdaļas	1959. gadā		1960. gadā	
	rbļ.	%	rbļ.	%
Darba alga ar pieskaitījumiem	3,26	26,19	2,82	26,33
Lopbarība kopā	6,48	61,99	5,42	50,54
Spēkbarība	2,15	17,22	1,51	14,20
Pārējās tiešās izmaksas	1,45	11,64	1,11	10,36
Pieskaitāmās izmaksas	1,27	10,18	1,37	12,77
Kopā	12,47	100,00	10,72	100,00
Blakus produkcijas vērtība	0,37	2,98	0,24	2,30
Piena pašizmaksa	120,98	97,02	10,48	97,70

Kā redzams no datiem, kas sakopoti 14. tabulā, piena pašizmaksu visvairāk ietekmē lopbarība. Tā, piemēram, 1959. gadā tās īpatsvars 1 cnt piena pašizmaksā bija 61,99%, bet 1960. gadā — 50,54%. Turpretī 15. tabulā sakopotie skaitļi rāda, ka padomju saimniecībā «Burtņieki» cūkkopībā izdevumi par lopbarību sasniedz pat 78,26% (1959. gadā) vai 75,89% (1960. gadā). Ļoti augsts vēl ir izēdinātās spēkbarības īpatsvars cūkkopībā, proti, 1959. gadā — 48,45%, bet 1960. gadā — 44%. Cūku ēdināšanā saimniecībā līdz šim lielas grūtības sagādāja tas, ka no pienotavām saņēma atpakaļ maz vājpiena. Tā, piemēram, 1961. gada pavasarī dabūja tikai apmēram 30% vājpiena. Jaunlopi vājpienu saņēma tikai katrā trešajā vai pat ceturtajā dienā. Pilnīgi saprotams, ka šādos apstākļos bija jāizlieto vairāk spēkbarības. Sākot ar 1961. gada maija vidu, saimniecība vājpienu saņem pietiekamā daudzumā.

15. tabula

Viena centnera svara pieauguma pašizmaksas struktūra cūkām, kas vecākas par 2 mēnešiem

Pašizmaksas sastāvdaļas	1959. gadā		1960. gadā	
	rbļ.	%	rbļ.	%
Darba alga ar pieskaitījumiem	8,80	10,35	6,69	9,12
Lopbarība kopā	66,54	78,26	55,14	75,89
Spēkbarība	41,19	48,45	31,96	44,00
Pārējās tiešās izmaksas	6,09	7,17	7,50	10,19
Pieskaitāmās izmaksas	3,58	4,22	3,58	4,80
Kopā	85,02	100,00	72,90	100,00
Blakus produkcijas vērtība	0,95	1,22	0,22	0,20
Pašizmaksa	84,07	98,78	72,67	99,80

Lopbarības galvenais avots ir laukkopības produkcija — graudi, rupjā un sulīgā barība un zaļbarība. Atkarībā no šīs izēdinātās barības daudzuma, tās pašizmaksas un pārējām izmaksām veidojas lopkopības produkcijas pašizmaksa.

Tāpat galvenais, lai pazeminātu lopkopības produkcijas pašizmaksu, ir samazināt arī lopbarības pašizmaksu.

To var izdarīt, pēc iespējas samazinot laukkopībā roku darbu un ieviešot komplekso mehanizāciju.

Progresīvās padomju agronomiskās zinātnes ieteikumi, pirmrindas pieredzes apgūšana un ieviešana praktiskā darbā stipri sekmē produkcijas pašizmaksas pazemināšanos.

Ļoti liela nozīme ir darba organizācijai saimniecībā. Tā ir milzīga iekšēja rezerve lielāka daudzuma un labākas produkcijas ieguvei ar vismazāko darba un līdzekļu izlietojumu.

Kā redzam, padomju saimniecības «Burtņieki» kolektīvs pēdējos gados neatlaidīgā darbā guvis zināmus sasniegumus. Līdzšinējie pasākumi ir pamats darba tālākai uzlabošanai. Neizmantotu iekšējo rezervju saimniecībā vēl ir ļoti daudz.

16. tabula

Produkcijas 1 cnt pašizmaksa padomju saimniecībā «Burtņieki»

Produkcijas veids	Pašizmaksa rubļos	
	1959. gadā	1960. gadā
Laukkopībā:		
Graudi	7,83	8,92
Kartupeļi	4,23	4,19
Cukurbietes	5,49	2,58
Kukurūza	1,04	0,99
Viengadīgo zāļu siens	9,56	5,20
Daudzgadīgo zāļu siens	2,66	3,92
Lopkopībā:		
Piens	12,09	10,47
Gaļa, liellopu	9,69	9,24
Gaļa, cūku	84,07	72,67

1960. gadā viens hektārs lauksaimnieciski izmantojamās zemes padomju saimniecībā «Burtņieki» ir devis 14,8 barības vienību centnerus, bet viens hektārs aramzemes — 23,9 barības vienību centnerus.

Viena barības vienība 1960. gadā maksāja 5,65 kapeikas.

Ražotās produkcijas daudzums, pašizmaksa un ieņēmumi par realizēto produkciju nosaka, vai saimniecība ir strādājusi ar peļņu vai ar zaudējumiem.

17. tabula

Ieņēmumi par realizēto produkciju padomju saimniecībā
«Burtnieki» 1960. gadā

Produkcija	Ražots realizācijai (cnt)	Peļņa (+) vai zaudējumi (-) (tūkst. rbļ.)	Pašizmaksa (tūkst. rbļ.)	Realizējot ieņemts (tūkst. rbļ.)
Graudi	950	+5,1	9,6	14,7
Cukurbietes	5510	-1,4	14,2	12,8
Āboli	111	+0,9	1,2	2,1
Dārzeni	270	+0,3	2,8	3,1
Kartupeļi	1126	+3,0	4,7	7,7
Pārējā produkcija	—	+0,4	5,3	5,7
Kopā laukkopības produkcija	—	+8,3	37,8	46,1
Piens	21323	+28,8	225,1	253,9
Cūkas gaļa	1855	+5,4	187,3	192,7
Liellopu gaļa	1786	-49,7	109,6	59,9
Putnu gaļa	21	-0,1	2,3	2,2
Sivēni	5	—	0,9	0,9
Sugas lopi	792	+26,1	70,5	96,6
Zirgi (gaļā)	2	—	0,2	0,2
Olas tūkst. gab.	193	+3,0	11,7	14,7
Medus	2	+0,1	0,4	0,5
Pārējā produkcija	—	—	1,0	1,0
Kopā lopkopības produkcija	—	+13,6	609,0	622,6
Dažāda cita produkcija	—	—	9,0	9,0
Kopā	—	+21,9	655,8	668,7

17. tabula rāda, ka padomju saimniecība «Burtnieki» 1960. gadā strādājusi ar peļņu.

Padomju saimniecību darbību vispār, kā jau iepriekš minēts, ļoti nelabvēlīgi ietekmēja līdz 1960. gadam (ieskaitot) zemās cenas par liellopu gaļu. Par vidēja barojuma liellopu dzīvsvāra kilogramu padomju saimniecības saņēma tikai 45 kapeikas, kaut gan ražotā kilograma pašizmaksa svārstījās no 50 līdz 60 kapeikām. Liellopu realizācija gaļā 1960. gadā Burtnieku padomju saimniecībai deva 49,7 tūkstošus rubļu zaudējuma.

Ar 1961. gadu liellopu dzīvsvāra cenas ir pārkārtotas un saimniecībām zaudējumus vairs nesagādās.

Ja no peļņas (21,9 tūkstošiem rubļu), kas iegūta, realizējot produkciju, atskaita izdevumus komunālās saimniecības, fizkultūras un citām vajadzībām, kas 1960. gadā bija 5,3 tūkstoši rubļu, tad iegūst tīro peļņu. 1960. gadā padomju saimniecībā «Burtnieki» tā bija 16,6 tūkstoši rubļu.

Novatori un racionalizatori

Netrūkst padomju saimniecībā «Burtnieki» cilvēku, kas katru dienu ne tikai labi padara savu darbu, bet arī vēriģi seko un domā, kā darbu padarīt vieglāk un ātrāk.

Mehānisko darbnīcu vadītājs komunist J. Vītols devis un ieviesis praksē vairākus racionalizācijas priekšlikumus. No tiem nozīmīgākie ir šādi.

1. Aizstājis traktoru piekabēm mehānisko hidrauliskā sūkņa piedziņu ar hidraulisko. Tā rezultātā uzlabojas traktorista darba apstākļi, saīsinās kravas izkraušanas laiks, nav vairs daudzo negadījumu, kas bija, lietojot mehānisko piedziņu. Bez tam samazinās arī remontu izmaksas.

2. Uzlabojis krāvēja D-388 rāmja konstrukciju, tādējādi palielinot krāvēja ekspluatācijas laiku un stabilitāti.

3. Kopā ar šoferi G. Pošku aizstājis pašizgāzējai kravas automašīnai ZIS-585 esošo hidraulisko sūkni ar

sūkni NŠ-40-50, kas sašina kravas izkraušanas laiku, novēršot negadījumus darbā ar bijušo piedziņas mehānismu, ja ir palielināta kravas kaste (20 m³), strādājot sasmalcinātās pakaišu kūdras transportā ar automašīnu ZIS-585.

Pakaišu kūdras sagatavošanas brigādes brigadieris K. Krauklis konstruējis un izgatavojis pašizgāzējai kravas automašīnai ZIS-585 palielinātu kravas kasti ar 20 m³ tilpumu sasmalcinātās pakaišu kūdras pārvešanai un izkraušanai ar hidrauliskā mehānisma palīdzību. Konstruējis un izgatavojis pašiekrāvēju šķūni, kur uzglabā sasmalcināto kūdru.

Bez tam K. Krauklis ir konstruējis uz traktora MTZ-5 bāzes uzkarināmu kartupeļu rokamo mašīnu un devis vispārēju konstrukcijas shēmu pakaišu kūdras griezējai un izklājējai mašīnai. Šis K. Kraukļa ieceres tagad tālāk izstrādā attiecīgie konstruktoru biroji.

Traktorists P. Konrāds ir uzlabojis virvas laistītāja RŽ-1,7 iesūkšanas un izpūšanas mehānismu ar tālvaidību no traktorista kabīnes, kā rezultātā samazinās šķidrās masas iesūkšanas un izlaistīšanas laiks un uzlabojas izklaidēšanas kvalitāte. Šis priekšlikums ieteikts lauksaimniecības mašīnu būvētājiem ieviešanai ražošanā.

Atslēdznieks V. Podmeķonnis pārkonstruējis traktoriem HTZ-7 un DT-14 nepastāvīgi ieslēgto galveno sajūgu uz pastāvīgi ieslēgto. Tas uzlabo traktoru manevrēšanas spējas, rušino rindstarpas.

Elektroatslēdznieks V. Noviks pārkonstruējis un izgatavojis traktoriem DT-14, DT-20, DT-24 un DT-28 pastāvīgi ieslēgtā magneto M-80 vietā nepastāvīgi ieslēgto, ar to palielinot magneto ekspluatācijas laiku.

Atslēdznieks, komjaunatnes pirmorganizācijas sekretārs M. Guļakovs izgatavojis labības kombaina SK-3 kuļspoles piedziņas skriemeļiem regulējamu siksnas platumu, aizstājot ar siksnām no kombaina S-4.

Nevar neatzīmēt arī lopkopības fermu mehanizatoru S. Butkeviču, kurš ar savu darbīgumu un bagāto izdomu ir neatsverams darbinieks visa jaunā ieviešanā lopkopības fermās.

Sabiedriskā un kultūras dzīve

Aug un attīstās Burtņieku padomju saimniecība. Kļūst stabili un lielāki rādītāji visās saimniecības nozarēs.

Cilvēks ir visu šo vērtību radītājs. Saimniecības strādnieki, speciālisti un citi vadošie darbinieki ar lielu degsmi domā par saimniecības vajadzībām, par darba uzlabošanu, par vēl gaišāku rītdienu. Saimniecībā ir izaudzis un izveidojies jauks, draudzīgs un saliedēts kolektīvs. Tikai retumis atgadās kāds neapzinīgais, kas neredz savai dzīvei jēgu, kas nesaprot mūsu šīs dienas dzīves skaistumu un lielumu, bet pinas savas personīgās dzīves un egoisma pinekļos.

Ja saimniecībā izveidojies labs un spēcīgs kolektīvs, tad šeit ir lieli nopelni partijas pirmorganizācijai, arodbiedrības un komjaunatnes organizācijām. Cieša sadarbība saimniecībai ir ar Burtņieku ciema Darbaļaužu deputātu padomi.

Padomju saimniecības kolektīvam ir liels gods, ka 12 kolektīva labākie cilvēki ir Burtņieku ciema Darbaļaužu deputātu padomes deputāti. Viņu vidū ir komunisti P. Samburovs, Zvaigznes nodaļas pārvaldniece R. Roķe, dārzkopības brigadiere Rasiņa, traktorbrigādes brigadieris J. Polis, mehanizators M. Guļakovs un kombainieris A. Cekarevs. Bez tam deputāti ir saimniecības galvenais zootehniķis L. Zālītis, arodbiedrības vietējās komitejas priekšsēdētājs J. Lūsis un laukstrādniece A. Šits. Saimniecības bijusī galvenā zootehniķe, tagadējā pensionāre E. Pjoriškina ir deputāte un ļoti aktīva lauksaimniecības komisijas priekšsēdētāja.

Ja Burtņieku ciema Darbaļaužu deputātu padomes un tās izpildu komitejas darbs ne vienu reizi vien minēts kā labs piemērs rajona un pat republikas mērogā, ja Burtņieku ciema kolhozu un padomju saimniecības darbs arvien uzlabojas, tad šeit atzinību pelna arī no padomju saimniecības kolektīva ievēlētie deputāti.

1957. gadā padomju saimniecības «Burtņieki» partijas pirmorganizācijā bija 16 biedri un kandidāti, bet 1961. gadā ir 28 biedri un 5 kandidāti.

Aug partijas pirmorganizācija, aug arī tās ietekme saimniecības dzīvē. Partijas pirmorganizācija veic lielu

darbu visa kolektīva audzināšanā un pienākuma apziņas veidošanā. Saimniecisko un kultūras pasākumu organizēšana un strādnieku masveida iesaistīšana šajos pasākumos ir vienmēr bijusi partijas pirmorganizācijas uzmanības lokā.

Pateicoties partijas pirmorganizācijas darbam saimniecības kolektīvā, uzlabojās arī saimnieciskie rādītāji, saimniecība aug un nostiprinās.

Partijas pirmorganizācija savās sapulcēs ļoti bieži apspriež daudzus principiāli svarīgus jautājumus, saimniecības perspektīvās iespējas, partijas un valdības lēmumus, darba disciplīnas un organizācijas jautājumus.

Komunisti nostājas daudzu ražošanas nozaru priekšgalā un ar savu darbu rāda piemēru citiem.

Centra un Zvaigznes nodaļas pārvaldnieki komunisti J. Postņikovs un R. Roķe labi veic savus lielos uzdevumus, un viņu nodaļu saimnieciskie rādītāji ar katru gadu kļūst labāki.

Mehānisko darbnīcu vadītājs komunist J. Vītols uzlabojis darbu un kārtību darbnīcās. Pavasara sējai traktori un cita tehnika 1961. gada ziemā bija sagatavota labāk nekā iepriekšējos gados.

Tagad 15 mehanizatori, kas strādā darbnīcās, cīnās par goda pilno komunistiskā darba brigādes nosaukumu. Šī kustība izvērsās arī saimniecības lopkopēju un laukopēju vidū.

Nevar nepieminēt tik aktīvu un darbīgu komunistu, kāds ir saimniecības pārzinis P. Samburovs, kurš saimnieciskos uzdevumus un sabiedriskos pienākumus vienmēr veic ļoti labi. P. Samburovs ir aktīvs darbinieks un partijas domas paudējs sapulcēs un sanāksmēs.

Laukkopības brigādiere komuniste E. Lielkoka, mehanizatori N. Artemjevs un M. Guļakovs, traktorists kombainieris A. Cekarevs un citi dod redzamu darba ieguldījumu saimniecības augšupejā. Komunist V. Kotovs vada būvniecības darbus.

Partijas pirmorganizācijai ir atsevišķas partijas grupas Zvaigznes un Cīņas nodaļā, kā arī mehāniskās darbnīcās un Burtnieku internātskolā.

Regulāri iznāk sienas avīzes, kaujas lapiņas un «zībeņi». Partijas pirmorganizācija rūpējas arī par uz-

skatāmo aģitāciju, par lekciju un pārrunu, kā arī sociālistiskās sacensības organizēšanu saimniecībā.

Padomju saimniecībā «Burtnieki» komjauniešu skaits jau pārsniedz 60. Tas ir liels spēks, kas var daudz ko darīt saimniecisko, kultūras un politisko uzdevumu veikšanā.

Komjaunatnes pirmorganizācijas sekretārs M. Guļakovs strādā mehāniskās darbnīcās par atslēdznieku un kopā ar pārējiem cīnās par komunistiskā darba brigādes nosaukumu.

Labi strādā komjaunieši traktorists L. Pavlovs, šoferi R. Ratnieks un V. Smirnovs, laukkopējs V. Guļakovs, kalējs V. Šaposkovs un citi un jaunieši laukkopēji N. Brizauska, G. Ivanovs un Z. Ivanova.

Svarīgu darbu saimniecībā veic mūsu arodorganizācija. Strādnieku dzīves apstākļu uzlabošana, pareizas darba samaksas un likumības ievērošana, pabalstu un ceļa zīmju izsniegšana, darba disciplīnas uzturēšana un strādnieku kultūras vajadzību apmierināšana vienmēr ir arodorganizācijas uzmanības centrā.

Daudzus gadus saimniecībā arodbiedrības vietējās komitejas priekšsēdētājs bija agronoms R. Raģis, bet tagad šos pienākumus uzņēmis saimniecības mežzinis J. Lūsis.

Liels nopelns arodbiedrības vietējai komitejai ir plašas mākslinieciskās pašdarbības izvēšanā padomju saimniecībā «Burtnieki». Vēl 1955. gadā saimniecībā nebija gandrīz nekādu pašdarbības pasākumu. Pateicoties toreizējā direktora P. Vilistera iniciatīvai, noorganizēja nelielu jaukto kori. Nākošajā gadā ar direktora J. Gološčapova gādību pašdarbnieki saņēma pūtēju orķestra instrumentu komplektu. Tā darbs pamazām turpinājās.

Pateicoties arodbiedrības gādībai, tagad saimniecībā ir kinoaparāti un visas trīs saimniecības nodaļas apkalpo pašu kinomehāniķis. Kino izrādes deva materiālus ienākumus arodbiedrībai, kurai radās iespēja algot vietējās komitejas sekretāri, bibliotekas vadītāju, kluba vadītāju un kinomehāniķi.

Sis apstākļi ļoti veicināja kultūras masu darba izvēšanos saimniecībā. Pamazām izveidojās spēcīgs jauktais

9. att. Padomju saimniecības «Burtnieki» jauktais koris

koris, tagad darbojas arī latviešu un krievu dramatiskie kolektīvi un tautisko deju kopa.

Jauktais koris ir piedalījies visās rajona dziesmu dienās, republikas dziesmu svētkos, daudzos koncertos Burtniekos un apkārtnes ciemos un saimniecībās. Tagad kora sastāvā jau ir 60 dziedātāju, tas ir ieguvis trešo vietu republikas padomju saimniecību mākslinieciskās pašdarbības skatē Rīgā, bet pūtēju orķestris, dramatiskais kolektīvs un tautisko deju kopa — otro vietu.

Jauktā kora darbā daudz pūļu ir ielicis sirmais diriģents K. Liepiņš, bet pašreiz to vada Burtnieku internātskolas skolotāja A. Tropa. Dramatiskiem kolektīviem savu palīdzību sniedz Valmieras Valsts drāmas teātra kolektīvs.

Pašos pamatos ir izmainījusies sabiedrības kulturālā seja Burtniekos, un te daudz darba ieguldījuši padomju saimniecības «Burtnieki» pašdarbnieki.

Nevar nepieminēt tādas celmlaužu pašdarbībā kā R. Raģi, J. Lūsi, A. Kalniņu, J. Devīti, E. Skrastīņu, V. Balku, skolotājus A. Pommeri, V. Meirāni, V. Vītolu, J. Bikši, V. Zāli, aptiekas pārvaldnieci I. Līviņu, ciema izpildu komitejas sekretāru A. Židavu, orķestrantus A. Liepiņu, V. Papardi, J. Eklonu un pianisti I. Liepiņu.

Kaut A. Lūsis šogad apņēmies nobarot ne mazāk kā 1000 bekoncūku, viņš vienmēr atrod laiku dziesmai un ir čakls kora dalībnieks.

Padomju saimniecības kora karogu parasti nes sirmais, 75 gadus vecais, bet īsta vīra spara pilnais A. Kazāks — neiztrūkstošs dalībnieks visos kora pasākumos. Kora basu galā gandrīz nekad nav tukša kūdras sagatavošanas brigādes brigadiera K. Kraukļa vieta.

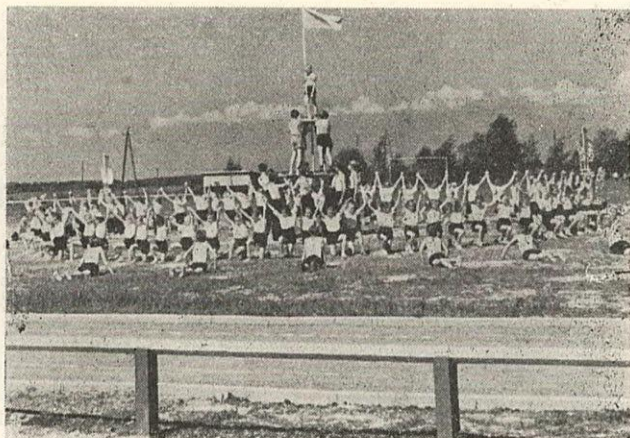
Labs darba organizētājs ir kluba vadītājs un kinomehāniķis komunistu V. Liepiņš. Ar viņa iniciatīvu krāšņajā Burtnieku parkā ir uzbūvēta brīvdabas estrāde, kur pagājušajā gadā notika pirmā Vidzemes padomju saimniecību dziesmu diena. Šogad te ir viesojies Valmieras Valsts drāmas teātris, Valmieras rajona Kultūras nama pašdarbnieki, kā arī notikuši dažādi citi sarīkojumi. Šogad jūlija beigās notika Vidzemes padomju saimniecību pūtēju orķestru salidojums, piedaloties arī igauņu viesiem.

Ar laukstrādnieku arodbiedrības republikāniskās komitejas gādību padomju saimniecībai «Burtnieki» ir piešķirts pūtēju orķestra 44 instrumentu komplekts. Orķestri vada pieredzes bagātais diriģents Dainis. Cītīgi nodarbojas vecie, mācās un aug jaunie mūziķi. Pamatām veidojas lielā orķestra sastāvs.

Saimniecības vietējā komitejā aktīvi darbojas fizkultūrieši. Fizkultūras kolektīvā iesaistīti apmēram 32% no visiem strādājošajiem. Darbojas svarcelšanas, riteņbraukšanas, vieglatlētikas, galda tenisa, futbola, šaha, dambretes un slēpošanas sekcijas. Uzbūvēts labs stadions, volejbola laukumi, katru vasaru Burtnieku ezerā iekārto peldētavu.

Padomju saimniecībā «Burtnieki» notika pirmā republikāniskā padomju saimniecību spartakiāde daudzos sporta veidos. Kopvērtējumā uzvarēja padomju saimniecības «Burtnieki» fizkultūriešu kolektīvs. Otrajā spartakiādē 1960. gadā viņi par 1 punktu atpalika no uzvarētājiem budeskalmniešiem.

Burtnieku svarcēlāji un riteņbraucēji bija pārliecinoši uzvarētāji abās republikāniskajās spartakiādēs un arī šā gada republikāniskajā padomju saimniecību un MMS spartakiādē Jelgavā. Kā saimniecības svarcēlāji, tā

10. att. Bērnu svētki Burtnieku stadionā

riteņbraucēji izvirzīti par kandidātiem uz PSRS tautu III spartakiādi Maskavā.

Raksturīga Burtnieku fizikultūriešu darba iezīme ir masveidība.

Ja padomju saimniecības «Burtnieki» fizikultūrieši ir iemantojuši laba kolektīva slavu un visas sabiedrības atbalstu, tad tas vispirms ir lieliska organizatora, fizikultūras kolektīva priekšsēdētāja skolotāja A. Kindzuļa, Burtnieku septiņgadīgās skolas direktores V. Vītolas, skolotāja D. Vītola un sabiedriskā trenera, meliorācijas brigādes strādnieka F. Seņkāna nopelns. Saimniecības fizikultūriešiem daudz palīdz arī «Vārpas» rajona padomes priekšsēdētājs J. Lucs un Valmieras jaunatnes sporta skola.

Vieni no labākajiem Vidzemes riteņbraucējiem ir padomju saimniecības «Burtnieki» fizikultūrieši komjauņieši J. Barsukovs, A. Zimza un N. Šilkovs.

Aizrautīgs fizikultūrietis un svarcelšanas sabiedriskais treneris ir komjauņietis F. Seņkāns.

Padomju saimniecībā «Burtnieki» katrs strādā savām spējām piemērotu darbu un var izvēlēties, kā kulturāli pavadīt brīvo laiku.

11. att. Padomju saimniecības «Burtnieki» deju kolektīvs

Kā mākslinieciskā pašdarbība, tā arī fizikultūra un sports ir pasākumi, kas attīsta cilvēku talantus, mobilizē un audzina komunistiskā garā plašas strādājošo masas. Cilvēks, kas radis sevi disciplinēt pašdarbības vai sporta pasākumos, kas cīnījies par sava kolektīva godu, arī saimnieciskā darbā gūst labākus panākumus. Tādu piemēru saimniecībā ir daudz.

Padomju saimniecība «Burtnieki» — Valmieras rajona izmēģinājumu paraugsaimniecība

1961. gada aprīlī padomju saimniecību «Burtnieki» apstiprināja par Valmieras rajona izmēģinājumu paraugsaimniecību. Tas saimniecības darbības apjomu vēl vairāk paplašina. Saimniecības speciālistu kolektīvam ir piebiedrojušies vēl 6 augsti kvalificēti lauksaimniecības speciālisti. Tagad saimniecības kolektīva uzdevums ir vispirms savu saimniecību izveidot par paraugsaimniecību šā vārda tiešā nozīmē un ieviest zinātnes progresīvās atziņas un pirmrindnieku pieredzi sava rajona pārējās saimniecībās.

Jaunā izmēģinājumu paraugsaimniecība ir tikai dažus mēnešus veca, taču pieredzes apmaiņas nolūkā tajā jau

ierodas daudzu saimniecību speciālisti un lauksaimniecības darba rūķi. Viņi grib iepazīties ar darba metodēm un sasniegumiem. Lielu labumu saimniecības kolektīvs gūst, sastopoties un apspriežoties ar citu saimniecību pārstāvjiem, jo tā rodas iespēja iepazīties ar citu saimniecību darbu. Saimniecības kolektīvs ļoti labi saprot, ka pašu saimniecībā vēl ļoti daudz kas darāms, lai tā kļūtu atbilstoša jaunajiem uzdevumiem.

Ekskursantiem parāda un izskaidro metodes, kā saimniecībā iegūst pakaišu kūdru, kas ir pamats organisko mēslu straujai pavairošanai un zemes auglības uzlabošanai, iepazīstina ar saimniecības pieredzi cukurbiešu pudurošanā un novākšanā. Šajā darbā ar labiem panākumiem lieto gan uzkarināmās (mazākas jaudas riteņtraktoriem), gan piekabināmās (vidējas jaudas traktoriem) kartupeļu rokamās mašīnas. Ja mašīnas ir pareizi noregulētas, darbs veicas lieliski, t. i., tādā augsnē, kāda ir Burtņiekos. Viens strādnieks septiņu stundu darba dienā viegli savāc 3—3,5 tonnas cukurbiešu.

Saimniecības speciālisti iesaka plašāk izvērst traktorvilkmes slīdgrābekļa pielietošanu tīrsējas zirņu novākšanā. Ja zirņiem neļauj pārgatavoties, darba panākumi ir ļoti labi.

Parādām, kā mājlopus apgādājam ar minerālvielām kā kūti, tā arī ganībās. Tā, piemēram, govīm ganībās gabalsāli, lopbarības kaļķi, trikalcija fosfātu, kaulu miltus dodam īpašās kastēs dzirdināšanas ierīču vai dabisko ūdenskrātuvju tuvumā. Tieši ganībās govīs patērē daudz šo minerālvielu, un tāpēc tās atkārtoti grib padzerties. Minerālvielu uzņemšanas rezultātā labāk tiek izmantots zālē esošais olbaltums, normalizējas gremošanas procesi, nostiprinās organisms un ilgāk var iegūt augstākus piena izslaukumus. Mēs tagad varam konstatēt, ka govīm, saņemot ganībās minerālvielas pēc vajadzības, vairs tikpat kā neparādās uzpūšanās, kaut gan lopi ganās dienu un nakti sulīgā, savlaicīgi applautā atāla zālē. Diemžēl, daudzās saimniecībās šos vienkāršos jautājumus ne vienmēr praktiski pareizi atrisina. Lopiem jācenšas nodrošināt vispusīgu barību. Vairs nevar apmierināties tikai ar barības vienību un sagremojamā olbaltuma noteikšanu barībā, nedrīkst aizmirst

arī kalcija, fosfora, karotīna un mikroelementu daudzumu.

Minerālvielu trūkums rada dažādas vielu maiņas slimības, novājina lopu organismu, samazina produkciju, rada labvēlīgus apstākļus lipīgām slimībām, piemēram, tuberkulozei.

Saimniecības lopkopēji ļoti gaida, lai pēc iespējas ātrāk republikas rūpniecība sāktu ražot tā saucamās minerālvielu briketes, kur minerālvielas un mikroelementi ir vajadzīgos daudzumos un kompleksā.

Saimniecības speciālistu kolektīvs nedarbojas tikai paraugsaimniecībā vien. Viņi diendienā apmeklē arī citas Valmieras rajona saimniecības, palīdz tur ieviest gan jaunākās zinātnes atziņas, gan labāko pieredzi, kas saskaņota ar attiecīgā perioda darbiem.

Saimniecības speciālisti risina un kārtu arī tādus jautājumus, kas prasa ilgāku laiku un rezultātus dos tikai pēc vairākiem gadiem. Viens no tiem ir kultūraugu šķirņu jautājums. Valmieras rajona saimniecībās 96% graudaugu sējumu ir iesēti ar rajonētu šķirņu sēklām, bet neapmierinoši ir ar kartupeļu šķirni. No vairāk nekā 3000 ha lielās kartupeļu stādījumu platības tikai 52% aizņem šķirnes stādījumi, bet arī no tiem 53% ir vēža neizturīgi. Izmēģinājumu paraugsaimniecības galvenā agronome un vecākais sēklkopības agronoms kopā ar kolhozu un padomju saimniecību agronomiem veic attiecīgos pasākumus, lai jau 1963. gadā rajonā būtu tikai šķirnes sējumi.

Ir arī vēl citi pasākumi, ko savā darba plānā paredzējuši izmēģinājumu paraugsaimniecības speciālisti kopā ar zinātniski tehnisko padomi. Tā, piemēram, paredzēti ap 30 dažādi semināri, kursi un ekskursijas, plaši pasākumi nezāļu, augu kaitēkļu un slimību apkarošanā, cilts darba izvēšana lopkopībā u. c. Visi šie pasākumi paredzēti ar tādu nolūku, lai lauksaimniecības darba darītāji ātrāk apgūtu nepieciešamās zināšanas un iemaņas, lai viņi visu progresīvo ātrāk ieviestu savā ražošanas darbā un augtu lauksaimniecības produkcija visās rajona saimniecībās.

Kaut gan izmēģinājumu paraugsaimniecības vēl ir jauna lauksaimniecības organizācijas forma, tomēr nav

šaubu, ka tās dos lielu ieguldījumu lauksaimniecības attīstībā mūsu zemē. Ar šo saimniecību darbinieku palīdzību un reālu piemēru zinātnes progresīvās atziņas un pirmrindnieku pieredze ātri atradīs ceļu uz katru saimniecību un būs pieejama katram darba darītājam.

Izmēģinājumu paraugsaimniecības kolektīvs ar lielu interesi apspriež PSKP Programas projektu, kas parāda mūsu turpmāko ceļu uz komunismu, uz ziedošas, vispusīgi attīstītas un augsti produktīvas lauksaimniecības izveidošanu.

SATURS

Ievads	3
Saimniecības izveidošanās un nostiprināšanās . . .	5
Organisko mēsļu straujas pavairošanas nozīme zemes auglības celšanā un lopbarības bāzes nostiprināšanā	8
Kultivēto ganību ierīkošana	17
Labības ražošanas palielināšana	21
Govkopība	26
Cūkkopība	40
Produkcijas pašizmaksa	43
Novatori un racionalizatori	47
Sabiedriskā un kultūras dzīve	49
Padomju saimniecība «Burtnieki» — Valmieras rajona izmēģinājumu paraugsaimniecība	55

A. Rihters
PSKP XXII KONGRESU SAGAI DOT

Redaktors Z. Sprīvulis. Māksl. redaktore N. Sakirjanova. Tehn. redaktors Z. Dunaiskis. Korektore R. Ezeriņa.

Nodota salikšanai 1961. g. 19. augustā. Parakstīta iespēšanai 1961. g. 2. septembrī. Papīra formāts $84 \times 108 \frac{1}{32}$, 1,88 fiz. iespiedl.; 3,08 uzsk. iespiedl.; 2,97 izdevn. l. Metiens 2000 eks. JT 03821. Maksā 7 kap.

Latvijas Valsts izdevniecība Rīgā, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr. 14695-L1972. Iespiesta Latvijas PSR Kultūras ministrijas Poligrāfiskās rūpniecības pārvaldes 6. tipogrāfijā Rīgā, 17. jūnija lauk. 1. Pasūt. Nr. 2983a.
333S30